

1.5 to stay alive

Hur små ö-stater influerade de internationella normerna och
den övergripande målsättningen i Parisavtalet

Abstract

In December 2015, the world leaders proclaimed in the Paris Agreement that they would pursue efforts to limit global warming to 1.5°C above pre-industrial levels. This long-term vision was first suggested to UNFCCC in 2008 by AOSIS, a negotiation group for small island states, who are amongst those who are the most vulnerable to the effects of climate change. AOSIS have been advocating for this vision in the years leading up to the 21st conference of the parties in Paris 2015. The aim of this thesis is to explain how AOSIS have changed the norms in the international climate regime through norm advocacy. By tracing AOSIS promotion of the 1.5°C-target during the negotiating process of UNFCCC from 2008 until the Paris Agreement was formed 2015, this thesis suggests that norm advocacy can explain AOSIS influence over the Paris Agreement long-term vision.

Nyckelord: the Alliance of Small Island States, UNFCCC, Paris Agreement, International Norms, Norm Advocacy, Process Tracing
Antal ord: 18 777

Innehållsförteckning

Förkortningslista	iii
1 Inledning	1
1.1 Syfte, bakgrund och problemformulering	2
1.1.1 UNFCCC och AOSIS.....	2
1.1.2 Småstaters inflytande över internationell politik	4
1.2 Teori	7
1.2.1 Vad är en norm och hur kan den identifieras?	7
1.2.2 Normpåverkan.....	8
1.2.3 Normpåverkans koppling till AOSIS under klimatförhandlingarna	10
1.3 Metod och material.....	13
1.3.1 Processpåring	13
1.3.2 Normentreprenörskap.....	14
1.3.3 Övertygandet av tillräckligt många stater	15
1.3.4 Normkaskader	16
1.3.5 Grupperingarna inom UNFCCC och aktörskap.....	17
1.3.6 Material	17
2 Analys	19
2.1 Normentreprenörskap.....	19
2.1.1 AOSIS som normentreprenör.....	20
2.1.2 AOSIS i påverkansnätverk	27
2.2 Övertygandet av stater.....	31
2.2.1 Det tillräckligt stora antalet stater – utvecklingsvärlden.....	31
2.2.2 Vägen till Parisavtalet: De kritiska aktörerna	35
2.3 Normkaskader	42
2.3.1 Hur allt fler mellanstora stater blev normföljare under de sista dagarna i Paris	42
3 Slutsatser	45
4 Referenser	48

Förkortningslista

ALBA	Bolivarian Alliance for the Peoples of our America
AOSIS	Alliance of Small Island States
AWG-LCA	Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention
BASIC	Brazil, South Africa, India and China
COP	Conference of the Parties
COP14	Förenta nationernas klimatkonferens i Poznan 2008
COP15	Förenta nationernas klimatkonferens i Köpenhamn 2009
COP16	Förenta nationernas klimatkonferens i Cancún 2010
COP17	Förenta nationernas klimatkonferens i Durban 2011
COP18	Förenta nationernas klimatkonferens i Doha 2012
COP19	Förenta nationernas klimatkonferens i Warszawa 2013
COP20	Förenta nationernas klimatkonferens i Lima 2014
COP21	Förenta nationernas klimatkonferens i Paris 2015
CVF	Climate Vulnerability Forum
EIG	Environmental Integrity Group
ESFP	Europeiska säkerhets- och försvarspolitiken
HAC	the High Ambition Coalition
LDC:s	Least Developed Countries
PIK	Potsdam Institute for Climate Impact Research
SICA	Central American Integration System
SIDS	Small Island Development State
SSCSLR	Small States Conference on Sea Level Rise
UNCED	United Nations Conference on Environment and Development
UNFCCC	United Nations Framework Convention on Climate Change

1 Inledning

Klimatförändringarna och den globala uppvärmningen är några av de mest avgörande frågorna för vår framtid. För att tackla utmaningarna krävs ett globalt samarbete för att minska växthusgasutsläppen. Många av de länder som kommer drabbas hårdast av klimatförändringarnas effekter är små utvecklingsländer som har negligerbara utsläpp på global skala. Dessa länder har även historiskt sett svårt att påverka internationell policy.

Under åren som ledde fram till FN:s klimatkonferens i Paris 2015 (COP21) har riktlinjerna för de globala åtgärderna för att minimera effekten av klimatförändringarna varit en intensivt omdebatterad politisk fråga inom ramen för *United Nations Framework Convention on Climate Change* (UNFCCC). När de historiskt sett mest inflytelserika aktörerna har utgått från att förhandla fram ett avtal där den maximala temperaturökningen ska begränsas med 2°C jämfört med den för-industriella tidsåldern har *the Alliance of Small Island States* (AOSIS), vilka är en grupp små- och mikrostater som antingen är belägna på öar eller vid låglänta kustområden, sedan länge argumenterat och kämpat för att UNFCCC:s målsättning bör vara 1,5°C (Washington Post 2015). I den slutgiltiga produkten från COP21, Parisavtalet, åtar sig de förhandlande parterna att sträva efter en framtid “well below 2°C above pre-industrial levels and pursuing efforts to limit the temperature increase to 1.5°C above pre-industrial levels” (UNFCCC 2015a:2).

Små- och mikrostater ses ofta som marginaliserade aktörer inom internationella relationer (Ashe et al. 1999). Men, i och med att AOSIS mål om en framtid under 2°C och ökade åtaganden för att minska temperaturökningen med 1,5°C är inkorporerat i Parisavtalet, pekar mycket på att små- och mikrostater kan påverka internationell policy under de rätta förhållandena.

1.1 Syfte, bakgrund och problemformulering

Uppsatsens syfte är att försöka förklara hur AOSIS över tid har kunnat påverka den internationella klimatregimens övergripande målsättning. Små ö-stater brukar ses som marginaliserade aktörer i internationell politik, men mycket tyder på att AOSIS har kunnat påverka utfallet av klimattoppmötet i Paris. AOSIS har sedan 2008 argumenterat för att den dåvarande målsättningen inte var tillräcklig (IISD 2008b), och deras kamp tycks ha lett till inkluderandet av en mer ambitiös målsättning med en temperaturökning väl under 2°C tillsammans med ökade åtaganden för att minska temperaturökningen med 1,5°C.

För att sätta uppsatsens syfte i ett sammanhang följer en kort bakgrundbeskrivning om UNFCCC och AOSIS som mynnar ut i uppsatsen övergripande frågeställning. Efter följer en genomgång av tidigare forskning, både om hur småstater kan influera internationell policy och tidigare forskning om AOSIS påverkan över tidigare klimatavtal.

1.1.1 UNFCCC och AOSIS

Medlemsstaterna inom FN är traditionellt sett indelade i geografiska områden, med varierande nivå av samarbete. FN:s klimatkonvention, UNFCCC, erbjuder annorlunda och ibland oortodoxa koalitioner under förhandlingarna. Exempelvis har Mexico, Sydkorea, Schweiz, Lichtenstein och Monaco bildat koalitionen *Environmental Integrity Group* (EIG)¹, där de samarbetar och tar gemensamma positioneringar inom ramen för UNFCCC. Förhandlingsgrupperna är heller inte ömsesidigt uteslutande, då AOSIS har flera medlemmar som är med i två eller flera förhandlingsgrupper, däribland G77 & Kina, *Least Developed Countries* (LDC:s), *African Group*, *Bolivarian Alliance for the Peoples of our America* (ALBA) och *Central American Integration System* (SICA).

AOSIS är en koalition av ö-stater eller låglänta kuststater som grundades 1990, där de har tillsammans utvecklat ett samarbete inom ramen för klimatregimen under UNFCCC. Medlemsstaterna är geografiskt spridda från Stilla Havet till Karibien och är kategoriserade som *Small Island Developing States* (SIDS). SIDS har en speciellt utsatt situation både i utvecklingspotential och i förhållande till klimatförändringarnas effekter (United Nations 2012). Alla SIDS är dock inte medlemmar i AOSIS, men alla medlemmar i AOSIS är SIDS.

---

¹ För en utförlig beskrivning av grupperingarna inom UNFCCC, se UNFCCC (n.d.a)

Koalitionen fungerar som en lobbyorganisation som främjar SIDS intressen i FN-sammanhang. AOSIS har 39 fullvärdiga medlemmar, vilka också är medlemsländer i FN, och 5 med observatörsstatus både i FN och AOSIS². Även om koalitionen representerar 20% av FN:s medlemmar, så representerar samtliga medborgare i SIDS endast runt 5% av världens totala befolkning (AOSIS n.d.a) och bidrar till mindre än 1% av de totala utsläppen av växthusgaser (Climate Policy Observer n.d.).

Problemformulering

Ö-stater och låglänta kuststater är några av de länder som kommer drabbas hårdast av effekterna av klimatförändringarna. Flera av ländernas hela existens är hotad och med att flera av länderna befinner sig några få meter över havsnivån (Australian Bureau of Meteorology and CSIRO 2014). Samtidigt så har utvecklingsländer inte samma ekonomiska potential att anpassa sig till rådande klimatförändringar i jämförelse med industriella länder.

AOSIS har inga formella stadgar, ingen ordinarie budget och heller inget eget sekretariat utan arbetar utifrån organisationens ordförandelands representation till FN. Sedan organisationen bildades har de uppmärksammats som några av de största förespråkarna för ett upptrappat klimatarbete med högre målsättningar i jämförelse med de andra länderna inom klimatregimen. Trots sin ringa storlek så har de historiskt sett varit inflytelserika i de multilaterala klimatförhandlingarna. (Climate Policy Observer n.d.).

Traditionella teorier med fokus på strukturell makt har svårt att förklara små- och mikrostaters påverkan över internationell policy. Frågan om hur ett globalt klimatavtals övergripande målsättning, med alla större makter i världspolitiken närvarande, har kunnat påverkats av en koalition av utvecklingsländer som är små både geografiskt, demografiskt och ekonomiskt är således svårförstådd.

För att förklara hur AOSIS över tid har kunnat påverka den internationella klimatpolitiken, vilket lett fram till inkludering av målsättningen om en maximal temperaturökning på 1,5°C, krävs synsätt som inte tar sin utgångspunkt ur traditionella maktbegrepp. AOSIS och Parisavtalets målsättning om 1,5°C bör ses som mer än bara en siffra, då det är en ambitionsökning om ett allt mer upptrappat klimatarbete som utgår ifrån de mest utsatta länders behovsnivå. Målsättningen om 1,5°C ses här som förändrade normer, och ett ökat internationellt arbete för att möta den hotbild de mest utsatta länderna står inför gällande klimatförändringarnas effekter. Detta löper ut till uppsatsens övergripande frågeställning:

---

² För en komplett lista över AOSIS medlemmar, se AOSIS (n.d.b)

Hur kan AOSIS påverkan över Parisavtalets övergripande målsättning förklaras?

Den övergripande frågeställningen kommer att undersökas med hjälp av teoretiskt grundade hypoteser, som kommer presenteras i ett senare kapitel. Nedan följer en genomgång av tidigare forskning på området småstaters inflytande över internationell politik samt en redovisning av forskningsläget om AOSIS påverkan på internationell klimatpolitik.

1.1.2 Småstaters inflytande över internationell politik

I maktcentrerade studier inom internationella relationer läggs ofta störst fokus på stormakter. Som tidigare nämnts så har småstaters inflytande över internationella organisationer, internationell policy och multilaterala avtal setts som negligerbar. Men, under senare år har bilden blivit något mer nyanserad efter att fler studier tar alternativa utgångspunkter som visar att små stater faktiskt kan ha reellt inflytande över internationell politik.

Ett av de mest utforskade områdena om småstaters inflytande är kopplade till det europeiska samarbetet, där flertalet studier visar att de mindre medlemsstaterna har kunnat påverka EU:s gemensamma utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik (Björkdahl 2007; Jakobsen 2008; Elgström 2017). Även om EU:s och FN:s institutionella system skiljer sig så bidrar kunskap om småstaters påverkan över europeisk politik till en större förståelse för hur småstater kan påverka storpolitik.

När den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken (ESFP)³ utformades var de nordiska länderna inflytelserika (Björkdahl 2007; Jakobsen 2008). Under processen som ledde fram till ESFP så har flera av de områden som behandlas inom ramverket influerats av de nordiska länderna, och kanske framförallt Sverige och Finland. Således har småstater kunnat påverka EU:s och EU:s stormakters ställning i de frågor som historiskt sett mest präglats begrepp om suveränitet och självbestämmande – säkerhetspolitik.

Jakobsen pekar på fyra nödvändiga villkor för att kunna erhålla inflytande: (1) aktören behöver erkännas som ledare i frågan; (2) deras initiativ behöver styrkas med övertygande argument; (3) Aktören bör föra opartiska policyförslag som främjar det gemensamma bästa och inte nationella intressen och; (4) De bör ha kapaciteten att stödja implementeringen med personal och resurser. Följande påståenden blir problematiska i förhållande till AOSIS och Parisavtalet. Även om

---

³ Som efter Lissabonfördraget implementerades 2009 blev den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken.

AOSIS har kategoriserats som en moralisk ledare (de Águeda Corneloup & Mol 2013), och att deras initiativ kan styrkas utifrån argument om överlevnad, så uppnår inte AOSIS tillräckliga villkor för att erhålla inflytande. Deras argument är starkt präglade av nationella intressen, även om de också kan främja det gemensamma bästa. Dessutom tillhör SIDS och AOSIS den grupp länder som får finansiell hjälp för klimatanpassning efter åtaganden av klimatregimen. Utifrån Jakobsens teoretiska ramverk så bör inte AOSIS ha någon möjlighet att influera internationell policy.

Istället bör blickarna riktas till begrepp som normativ makt, normpåverkan och normspridning. Återigen finns det mycket skrivet på området när det kommer till de nordiska ländernas påverkan på EU:s utrikespolitik. Björkdahl (2007) föreslår att inkluderandet av konfliktförebyggande åtgärder i ESFP har sitt ursprung från ett långsiktigt normpåverkansarbete från svenskt håll.

Redan i början på 1990-talet så började Sverige att uppmärksamma vikten av konfliktförebyggande åtgärder i internationella sammanhang. Uttrycket användes i humanitära sammanhang såsom hållbar utveckling och utrotning av fattigdom. Den svenska idén var att ta i tu med rötterna till nya potentiella konflikter, och arbeta inledningsvis tillsammans med Finland för att få upp frågan på agendan.

Under 1998–1999 var Sverige den enda medlemsstaten som föreslog konfliktförebyggande åtgärder till ESFP, och frågan lyftes under flera toppmöten runt millennieskiftet. Bakgrunden till att frågan togs med på agendan under toppmötena var ett noga påverkansarbete, där de över tid lyckades övertyga Finland, Tyskland och Italien som inledningsvis inte var motståndare till att inkludera humanitära insatser. Efter initial skepsis fick Sverige med sig, genom ytterligare påverkansarbete, både kommissionären med ansvar för yttre förbindelser och Europeiska rådets ordförande tillika EU:s höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik på sin sida. Övriga medlemsstater övertygades att konfliktförebyggande åtgärder är kopplade till EU:s grunduppdrag, delvis i samband med Sveriges ordförandeskap i den Europeiska unionens råd, och de konfliktförebyggande åtgärderna blev sedan institutionaliserat under 2001 och 2003. Således går det att över tid påverka och införliva nationella normer på den internationella arenan. Liknande studier har gjorts för andra områden av EU:s politik, där exempelvis de nordiska länderna tillsammans med likasinnade länder förde in genusperspektivet i EU:s utvecklingspolicy via normpåverkansarbete (Elgström 2017).

AOSIS i klimatförhandlingarna

AOSIS roll i den internationella klimatpolitiken har sparsamt utforskats. De studier som gjorts har inte lagt fokus på normpåverkan, utan har antingen haft ett större fokus på klimattoppmötens utfall (Ashe et. al. 1999; Betzhold 2010; Deitelhoff & Wallbott 2012) eller haft ett större fokus på diskurs (de Águeda Corneloup & Mol 2013), och har heller inte tittat på organisationen i samband med Parisavtalet. Likväl så ger de tidigare studierna av AOSIS viktiga insikter till hur AOSIS har kunnat influera internationell klimatpolicy sedan klimatkonventionen upprättades.

UNFCCC förhandlades fram under en 15-månadersperiod, och antogs under *United Nations Conference on Environment and Development* (UNCED) i Rio de Janeiro 1992. Under processen som ledde fram till UNFCCC var AOSIS högst delaktiga och hade flera högt uppsatta mål under förhandlingarna. 10 av de 12 mål AOSIS hade utstakat inför förhandlingarna uppnåddes antingen helt eller delvis, där exempelvis ö- och låglänta kuststaters speciellt utsatta situation nämns genomgående i konventionen (Ashe et.al. 1999).

Betzhold (2010) visar att AOSIS har varit inflytelserika i förhandlingarna kopplade till UNFCCC under större delen av 90-talet. Med moraliska argument om ö-staters och i sin tur världens överlevnad, uppbackade med vetenskaplig evidens, argumenterade de för allt mer upptrappade åtgärder för att minska den antropogena klimatförändringen. Dessutom så utvecklade AOSIS och flertalet miljöorganisationer nära förbindelser under 90-talet, där AOSIS har "lånat" makt av NGO:s för att ytterligare påverka klimatförhandlingarna (Betzhold 2010). Men, AOSIS högt uppsatta mål realiserades inte helt och hållet. Även om Kyotoprotokollet som upprättades 1997 innehåller bindande åtagande om minskade koldioxidutsläpp, så var de inte i närheten av de nivåerna som AOSIS förespråkade. AOSIS har lyckats att influera förhandlingarna som ledde fram till Kyotoprotokollet, men inte nått ända fram i att fullt ut realisera deras mål i internationell lagstiftning.

Under klimattoppmötet 2009 i Köpenhamn (COP15) skulle det avtal som skulle efterfölja Kyotoprotokollet, som löpte ut 2012, förhandlas fram. Köpenhamnsavtalet blev uddlöst och satte ej några nya bindande mål för växthusgasutsläpp, och har beskrivits som ett "monumentalt fiasko" (Ställ om 2009). Bakgrunden till det misslyckade avtalet var en brytning mellan de världsledande ekonomierna och stora delar av utvecklingsvärlden med AOSIS i spetsen (de Águeda Corneloup & Mol 2013; Deitelhoff & Wallbott 2012). Men, viktigt att beakta var att AOSIS lyckades att få en stor skara utvecklingsländer med sig under förhandlingarna som stödde deras policyinitiativ.

Även under COP15 fick AOSIS ett stort stöd från flera miljöorganisationer, men också från stora delar av vetenskapssamhället (de Águeda Corneloup & Mol 2013), och beskrivs ha "lånat" makt av tredjepartsaktörer (Deitelhoff & Wallbott 2012). AOSIS har sedan upprättandet av UNFCCC lyckats, i varierande grad, influera de internationella klimattoppmötena. Över tid har de även fått en växande skara aktörer, både i form av civilsamhället och medlemsstater, med sig på sin sida under förhandlingarna.

Förhållandena i samband med småstaters inflytande över internationell politik skiljer sig något i fallen nordiska länders inflytande över EU och AOSIS inflytande över UNFCCC, men är jämförbara. AOSIS strategi, som till stor del har varit moraliska argument uppbackade med vetenskaplig evidens (Betzhold 2010; de Águeda Corneloup & Mol 2013; Deitelhoff & Wallbott 2012), tyder på att inkludering av i Parisavtalet är ett tecken på att AOSIS har påverkat internationella normer.

1.2 Teori

Staters inflytande över internationella avtal brukar i allmänhet ta sitt ursprung ur begreppet makt. Eftersom små- och mikrostater i stor utsträckning saknar traditionell och resursbaserad makt krävs ett annat fokus. Flera teoretiska utgångspunkter ser förändrade normer som en produkt från maktutövare. Konstruktivistiska angreppssätt menar dock att relationen inte behöver vara enkelriktad, utan att möjligheten att influera normer kan i sin tur generera makt och inflytande (Clark 2014). Uppsatsen utgår en konstruktivistisk ontologi, där interaktioner mellan aktörer är basen för makt och inflytande. Aktörer som kan påverka agendan genom gemensamma idéer och normer, ses här som inflytelserika (Barnett & Duvall 2005).

För att försöka finna en förklaring för processen där AOSIS tycks påverkat utfallet av klimatförhandlingarna som ledde fram till Parisavtalet och 1,5°C-målet, kommer fokus läggas på om AOSIS över tid har påverkat internationella normer. Frågor som behöver ställas innan ett teoretiskt ramverk utformas är hur vi identifierar normer och hur vi vet när normer påverkar politik. En stor del av litteraturen om normpåverkan är nödvändigtvis inte centrerad på hur stater kan påverka och har påverkat internationell policy via normpåverkan, utan tar sin utgångspunkt från icke-statliga aktörer. Det finns dock likheter mellan små östater och icke-statliga aktörer, vilka inte besitter traditionell makt i någon större utsträckning. Istället för traditionella maktutövningar kan icke-statliga aktörer påverka normer och idéer. Eftersom icke-statliga organisationer och små- och mikrostater, som dessutom är utvecklingsländer, besitter i princip samma mängd traditionell makt kan deras utgångspunkt ses som likvärdig. Deras potentiella inflytande grundas ur okonventionella medel. Nedan följer en kort begreppsförklaring som sedan löper ut i en teoretisk diskussion om hur normpåverkan och normspridning är möjlig.

1.2.1 Vad är en norm och hur kan den identifieras?

Uppsatsen tar sin begreppsliga utgångspunkt från Katzenstiens (1996) definition av normer som en beskrivning av gemensamma förväntningar och lämpliga ageranden från aktörer med en given identitet. Men, normer går att bryta ner i flera olika kategorier av normer, som exempelvis regulativa normer, som möjliggör eller begränsar handlande. Undersökningens fokus läggs dock på vad Finnemore & Sikkink (1998) benämner som preskriptiva normer, som behandlar det en aktör bör och inte bör göra.

En preskriptiv norm, vilket är vad som menas när jag här framöver talar om normer, är alltså en gemensam tanke om hur saker bör vara och är grundad i moraliska värderingar. Aktörer som agerar utifrån en norm tar beslut efter vad som är mest lämpligt och vad som anses rätt, och inte efter kostnadskalkyler. Att handla på ett sådant sätt brukar benämnas som *the logic of appropriateness*. En

norm kan inte vara dålig ur normförespråkarens utgångspunkt, för den behandlar hur saker och ting bör vara. Således behöver inte normer vara lagbundna, utan något som uppstår i relationen mellan individer i ett samhälle. Keck & Sikkink (1998) identifierar två förhållanden som är viktiga för när normpåverkan har störst potential att påverka policy: (1) När frågan involverar fysisk skada för utsatta individer eller grupper, framförallt om det finns ett tydligt orsaks- och verkanssamband, och (2) frågor som involverar lika möjligheter för alla.

Nästa steg är att kunna identifiera en norm när vi ser den. En norm kan inte direkt skådas, utan bevis ses endast i spåren av normen. Exempelvis går det att identifiera hur normbrytande beteende skapar misstyckande eller hur normkonformitet ger lovord. Vi kan alltså endast se indirekta bevis för normer existerar. Men, eftersom normer behandlar frågor om hur saker, eller hur samhället, bör vara, motiverar aktörer ofta sina handlingar. Då normer behandlar frågor som är inom en gemensam moralisk värdering, lämnas ofta spår genom både interna och externa kommunikationer (Finnemore & Sikkink 1998).

1.2.2 Normpåverkan

Finnemore & Sikkink argumenterar för att processer där normer sprids både nationellt, regionalt och internationellt är tätt sammankopplade, och beskriver processen där normer påverkar internationell politik som en trestegsprocess. Steg 1 i processen är normens uppkomst, där normentreprenörer försöker övertyga tillräckligt många stater att anamma normen. Steg 2 tituleras som normkaskader. När tillräckligt många stater och när kritiska aktörer har börjat följa normen så behövs inte längre aktivt påverkansarbete i samma utsträckning, utan gruppträck är istället ett avgörande element under normkaskaderna. Steg 3 är normens internalisering, där normen har spridit sig så långt ut i samhället att den inte längre är under debatt och tas istället för givet. Då det kan ta flera decennier innan det tredje steget i processen realiserar, och tycks inte ha möjlighet att ännu vara aktiv inom klimatregimen, så beskrivs nedan de två stegen som är relevanta för studien nedan.

Normers uppkomst

En norm uppkommer inte ur tomma intet, utan skapas av aktörer vilka har en stark övertygelse om vad som är ett lämpligt och önskat handlande. Dessa aktörer tituleras som normentreprenörer. Normentreprenörer är en nyckelaktör i processer där nya normer etablerar sig, tillsammans med organisatoriska plattformar där normentreprenörer kan agera och samarbeta (Finnemore & Sikkink 1998; Keck & Sikkink 1998).

Normentreprenörer är avgörande för en norms utbredning, då de uppmärksammar och gestaltar nya frågor och problem. Gestaltandet av normens övergripande problematik är avgörande. Om normentreprenörer genom dramatiseringar och moraliska påståenden kan nå en bredare förståelse för frågorna och problemen, leder detta till nya utgångspunkter för debatt och

förståelse (Finnemore & Sikkink 1998). Nya normer uppträder inte heller ur ett vakuum, utan uppkommer i ett redan väl omstritt normativt område, och behöver konkurrera med andra normer och intresseutgångspunkter. De redan existerande normerna behöver då utmanas.

Eftersom normentreprenörer inte besitter någon traditionell makt där de kan tvinga på andra sina normer är de istället tvungna att övertyga andra om att de normer de förespråkar är mest lämpliga. Då rådande normer redan ses som både lämpliga och det allmänna bästa behövs den logiska grunden till de rådande normerna brytas ner. Här kommer moraliska argument väl på plats, som kan användas för att visa hur de rådande normerna involverar fysisk skada för individer eller grupper, och inte erbjuder lika möjligheter för alla (Finnemore & Sikkink 1998).

Påverkansnätverk

En normentreprenör, eller en organisation med normentreprenörer, behöver nödvändigtvis inte vara ensamma i att engagera sig aktivt för att övertyga andra om att rådande normer inte är tillräckliga eller lämpliga. Keck och Sikkink (1998) visar tydligt att internationella påverkansnätverk är aktiva på den internationella scenen. Ett påverkansnätverk inkluderar en mängd olika aktörer som arbetar med en viss fråga internationellt, som har gemensamma idéer och värderingar, ett gemensamt uttryckssätt och som delar information med varandra. Ett påverkansnätverk är alltså ett nätverk av aktörer som inte besitter någon traditionell makt, men som har möjligheten att:

“mobilize information strategically to help create new issues and categories and to persuade, pressure and gain leverage over much more powerful organizations and actors. Activists in networks try not only to influence policy outcomes, but to transform the terms and nature of the debate.” (Keck & Sikkink 1998: 2)

Påverkansnätverk kan speciellt vara inflytelserika inom frågor där det råder en viss grad av informationsosäkerhet. Det är därför inte ovanligt att vetenskapen påverkar internationell politik, antingen i påverkansnätverk eller genom vetenskapssamhällen (Keck & Sikkink 1998; Haas 1992). Påverkansnätverk verkar för att införa nya idéer, normer och diskurser till policydebatter. Men, de verkar också för att implementera de normer de förespråkar, genom att försöka övertala och utöva påtryckningar på nyckelaktörer.

För att påverkansnätverk, med aktörer som i väldigt liten utsträckning besitter traditionell makt, ska kunna övertyga andra stater om att rådande normer inte är ändamålsenliga och övertala dem att anamma normen de förespråkar krävs inte bara rimliga förklaringar genom information och fakta. Påverkan via känslor, moraliska påståenden och empati för de mest utsatta i frågan blir viktiga redskap för påverkansnätverk (Finnemore & Sikkink 1998).

När en aktör eller stat blivit övertygad av normförespråkarens norm blir de normföljare, och i vissa fall också normförespråkare eller normledare. Dessa stater som inte bara följer normen utan också aktivt förespråkar den kan i sin tur

övertyga andra stater om att rådande normer inte bör tillämpas, utan de nya som förespråkas av både dem och de ursprungliga normentreprenörerna bör ersätta rådande normer. Detta leder till något som Finnemore & Sikkink (1998) kallar för normkaskader.

Normkaskader

När en tillräckligt många stater har övertygats kommer normen till en tröskel, där i många fall normen institutionaliseras i internationella lagar, avtal eller organisationer. Detta är ett tecken på normkaskader, även om normkaskader kan ske både före och efter en norms institutionalisering. Innan normpåverkansprocessen når fram till normkaskader krävs både yttre påverkan från normförespråkare och visst inrikes stöd för normerna, men under normkaskader så ser vi andra mekanismer för att stater ska bli normföljare (Finnemore & Sikkink 1998).

Under normkaskader är internationell socialisering i fokus, där staters förhållande till det internationella samfundet är det främsta mekanismen för att stater blir övertygade. En nyckelegenskap är staternas identitet i förhållande till det internationella samfundet, där gruppsytryck och fortsatt legitimitet är en viktig motor för normkaskader. När normkaskader inträffar sprider sig normen explosionsartat där fler och fler stater anammar normen. Istället för aktivt påverkansarbete av normentreprenörer ser vi istället *naming and shaming* från både det internationella samfundet, från normledare och från normentreprenörer. När tillräckligt många stater förespråkar en norm finns det en risk för de stater som tidigare inte övertygats att ses som förhållare. Detta medför att de kan tappa riskerar att tappa legitimitet i internationella sammanhang om de aktivt pekas ut som normbrytare inom det internationella samfundet. Detta leder till gruppsytryck, då stater sällan vill ses som en del av problemet, utan vill vara en del av lösningen (Finnemore & Sikkink 1998).

Den exakta mängden stater som betecknar tillräckligt många stater för normkaskader är svårt att avgöra, då alla stater inte är jämlika. Finnemore & Sikkink (1998) föreslår att åtminstone en tredjedel av det totala antalet stater måste vara normföljare innan normkaskader inträffar. Vilka stater som omfamnar normen är också av betydelse, vissa aktörer bedöms som mer kritiska än andra. Vad som utgör en kritisk stat skiljer sig från fall till fall, men ett grundkriterium är att normens mål är hotat utan statens medverkan. Men, även om normkaskader kräver stöd från vissa kritiska stater krävs inte normkonformitet från samtliga kritiska stater.

1.2.3 Normpåverkans koppling till AOSIS under klimatförhandlingarna

AOSIS inflytande över klimatförhandlingarna och inkludering av 1,5°C-målet i Parisavtalet kan studeras via normer. Om AOSIS har arbetat för att förskjuta normerna i de sammanhang där den framtida internationella klimatpolicyn fattas,

bör spår av normpåverkan finnas. Sådana spår kan tänkas vara aktivt påverkansarbete genom moraliskt präglade argument för att övertyga det internationella samfundet om hur det bör arbeta för att minska klimatförändringarnas effekter. Frågan om klimatförändringarna kan kopplas till de områden där normpåverkan och påverkansnätverk har störst möjlighet att lyckas. Klimatförändringarnas effekter genererar fysisk skada för speciellt utsatta grupper med ett tydligt orsakssamband där stormakterna kan ses som förövare och små ö-stater som offer. Frågan hanterar även frågor om jämlikhet då olika länder har olika förutsättningar för att anpassa sig i förhållande till klimatförändringarna vilket medför att många blir beroende av internationell hjälp och internationellt samarbete.

Frågan om vilken väg det internationella samfundet bör ta, och hur klimatfrågan bör tacklas har varit en omstridd fråga. Människans påverkan på klimatförändringar, ansvarsfördelning, och, kanske framförallt framträdande i denna studien, vilken målsättning det internationella klimatsamarbetet bör ta, har varit under debatt under de senaste decennierna. I studiens sammanhang kan då uppfyllandet av 1,5°C-målet ses att ingå i att uppfylla en norm om ett mer ambitiöst klimatarbete för att minimera klimatförändringarnas effekter ytterligare, för att säkerställa en hållbar framtid för samtliga länder.

Utgångspunkten att minska den antropogena klimatförändringen ytterligare ger goda möjligheter att bygga moraliska argument grundat i vetenskapliga observationer. Även om den exakta effektskillnaden mellan en genomsnittlig temperaturökning på 1,5°C och 2°C är svår att exakt kartlägga, visar forskning att det kan vara avgörande för flera ö-nationers existens. Det är således inte otänkbart att AOSIS medlemsstater och deras företrädare i det här sammanhanget kan ses som normentreprenörer. FN erbjuder flera olika organisatoriska plattformar, framförallt UNFCCC, för att kunna utöva normpåverkan.

Miljö- och klimatområdet erbjuder stora möjligheter för samarbeten med icke-statliga aktörer, där antingen nya påverkansnätverk kan upprättas, där AOSIS inkluderar andra aktörer i sitt nätverk, eller där andra nätverk inkluderar AOSIS. Då både frågan i sig och lösningarna är högst beroende av vetenskapliga observationer är det också möjligt att både enskilda forskare och vetenskapssamhällen kan ta ställning för AOSIS position. Det är således tänkbart att AOSIS har ingått i påverkansnätverk, och använts som tydlig symbol för klimatförändringarnas förödande effekter.

Då det inte går att göra direkta observationer av normer krävs indirekt bevisföring. För att kunna argumentera för att AOSIS har påverkat andra staters normer behövs tecken på att AOSIS har varit med i processen när beslutsfattarna i UNFCCC har tagit samma eller liknande position som dem. Men, AOSIS behöver inte ha haft direkt kontakt med samtliga aktörer under tillfället när aktörerna har svängt. Eftersom grupperingarna inom UNFCCC ofta intar gemensamma positioner, behöver inte samtliga aktörer ha övertygats av AOSIS. Övertygade aktörer kan i sin tur övertyga övriga aktörer inom grupperingen.

När det kommer till kritiska aktörer inom UNFCCC, finns det framförallt tre aktörer som hamnar i fokus: EU, Kina och USA. Tillsammans stod de för över

hälften av de totala koldioxidutsläppen under 2015 (EDGAR 2017). EU ser sig självt, och brukar av andra ses, som klimatledare (European Commission 2017) och har historiskt sett varit mer engagerade i klimatfrågan än USA och Kina, som har förhalat tidigare avtal (de Águeda Corneloup & Mol 2013; Deitelhoff & Wallbott 2012).

Förslagsvis bör tröskeln för när normkaskader inträffar ha skett i nära anslutning till COP21. Då institutionaliseringen av 1,5°C-målet innefattade samtliga relevanta stater borde kaskaderna ha inträffat strax innan avtalet förhandlades klart. Således borde tillräckligt många stater, och minst en kritisk aktör, ha varit normledare innan förhandlingarna ledde till antagandet av Parisavtalet. Utifrån denna teoretiska diskussion finns det skäl att undersöka om normpåverkan kan förklara AOSIS påverkan över klimatregimen som lett fram till att Parisavtalet innefattade 1,5°C-målet. Uppsatsen utgår från följande övergripande hypotes:

H₁: AOSIS har påverkat Parisavtalets övergripande målsättning genom normpåverkan.

Den övergripande hypotesen har brutits ner i tre delar. Underhypoteserna följer en kausalitetskedja, och samtliga tre behöver uppfyllas för att finna stöd för den övergripande hypotesen. Nedan presenteras de tre preciserade underhypoteserna:

H_{1.1}: AOSIS och deras medlemsstater borde ha etablerat sig som normentreprenörer väl innan klimattoppmötet i Paris 2015.

H_{1.2}: Om AOSIS har lyckats med sitt normentreprenörskap så borde AOSIS och deras medlemsstater övertygat tillräckligt många stater och minst en kritisk aktör till att bli normledare och/eller normföljare.

H_{1.3}: Om AOSIS har övertygat tillräckligt många stater och minst en kritisk aktör, så borde tröskeln för normkaskader passerats.

Underhypoteserna kommer att förklaras vidare och operationaliseras ytterligare i uppsatsens nästkommande kapitel.

1.3 Metod och material

För att förklara hur AOSIS över tid påverkat andra aktörer, har uppsatsen spårat hur och när nyckelaktörer har tagit ställning för inkluderandet av 1,5°C i Parisavtalets övergripande målsättning. Detta mynnar ut i en processpåring där uppsatsens teoretiskt grundade hypoteser testas gentemot AOSIS och UNFCCC:s medlemsstaters agerande under klimatförhandlingarna.

Uppsatsens utgångspunkt är ödmjuk. Intentionen är att försöka förklara och förstå utfallet där en grupp små- och mikrostater verkar haft reellt inflytande över Parisavtalet och således har påverkat internationell policy. Den syftar till inte till att bidra till ny teoretisk förståelse. Uppsatsens målsättning är att undersöka om mekanismerna för normpåverkan erbjuder en tillräcklig förklaring över fallet där AOSIS tycks ha påverkat internationell policy.

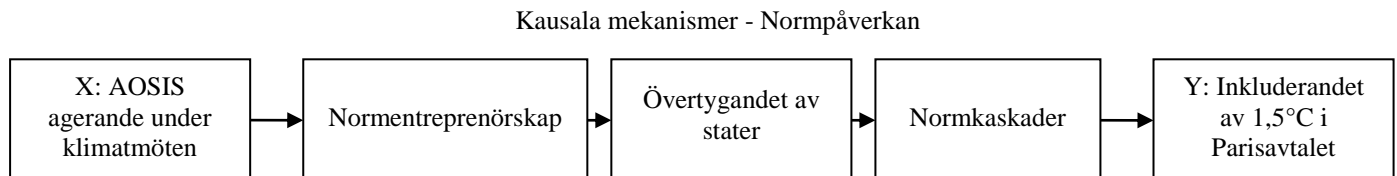
1.3.1 Processpåring

Processpåring inom samhällsvetenskapliga ämnen syftar till att spåra kausala mekanismer. En kausal mekanism definieras som "a complex system, which produces an outcome by the interaction of a number of parts" (Glennan 1996: 52). Istället för att endast identifiera korrelationer mellan oberoende variabler (X) och utfall (Y) vill processpårande studier förklara orsakssambanden mellan, och dra slutsatser om, kausala mekanismer för att förstå varför X leder till Y.

Processpårande metoder är ett starkt verktyg för att dra slutsatser om kausala mekanismer i fallstudier med fokus på ett specifikt fall. När korrelation har upptäckts mellan X och Y, men de bakomliggande faktorerna som har gjort att X resulterat i Y fortfarande är i dunkel, kan processpåring ta fram nya fallspecifika kunskaper. Genom att identifiera, begreppsliggöra och formulera hypoteser om de bakomliggande faktorerna och de kausala mekanismerna som förklarar utfallet, kan hypoteser och kausala mekanismer, genom en omfattande datainsamling, testas för att hitta stöd för att de kausala mekanismerna är närvarande och att det finns ett orsakssamband mellan X och Y. Det som spåras är inte en serie av empiriska händelser, utan snarare de teoretiserade kausala mekanismerna genom att undersöka om fallspecifika konsekvenser av mekanismerna är närvarande (Beach & Pedersen 2013).

Uppsatsen ämnar att testa ifall normpåverkan kan förklara utfallet där AOSIS tycks påverkat Parisavtalets övergripande målsättning. Således blir metoden teoritestande, där det teoretiska ramverket testas gentemot fallet om AOSIS påverkan över Parisavtalet. Samtidigt som processpåring kan dra slutsatser om kausalitet och finna stöd för att de teoretiserade mekanismerna är närvarande, så kan inte teoritestande processpåring utesluta andra bakomliggande faktorer (Beach & Pedersen 2013). Men, även om andra mekanismer kan vara närvarande bidrar studien till en högre förståelse av händelseförloppet.

För att undersöka om normpåverkan erbjuder en förklaring över AOSIS inflytande över Parisavtalet har de tidigare nämnda underhypoteserna konverterats till kausala mekanismer. Uppsatsen har steg för steg samlat tillräckligt mycket stöd för de tre preciserade hypoteserna och deras orsakssamband. Översatt till litteraturen om processpåring innebär detta att hitta stöd för de kausala mekanismerna mellan X och Y – AOSIS agerande och inkluderandet av 1,5°C-målet i Parisavtalet.

Figur 1: Normpåverkan

De grundläggande kriterierna för att normpåverkan har omvandlats till kausala mekanismer, vilka tillsammans, om de uppfylls, leder till institutionalisering av 1,5°C i och med tecknandet av Parisavtalet. Uppsatsen presenterar analysen av underhypoteserna i numerär ordning, eftersom de kausala mekanismerna är beroende av varandra. Den huvudsakliga tidslinjen som ska undersökas är mellan 2008 – när AOSIS för första gången förespråkade det allt högre uppsatta 1.5°C-målet för det internationella klimatarbetet inom ramen för UNFCCC (IISD 2008b; Washington Post 2015) fram tills den 12 december 2015, då det internationella samfundet enades om Parisavtalet och dess målsättning om “well below 2°C above pre-industrial levels and pursuing efforts to limit the temperature increase to 1.5°C above pre-industrial levels” (UNFCCC 2015a: 2). Men, denna tidsperiod lämnas något flytande för den första kausala mekanismen, då händelseförloppet inte tar hänsyn till uppsatsens studiedesign.

AOSIS etablering som normentreprenör kan ha inletts tidigare, även om temperaturmålet om 1,5°C inte explicit har omnämnts. Således kan stöd för normentreprenörskap finnas innan målet om 1,5°C yttrades för första gången. Även om dessa händelser inte direkt bidrar till information om hur AOSIS påverkat avtalet, så styrker händelserna hypotesen om att AOSIS har påverkat internationella normer ytterligare. Nedan redogörs för vilka empiriska manifestationer som utifrån det tidigare teorikapitlet borde finnas om de tre kausala mekanismerna har varit närvarande.

1.3.2 Normentreprenörskap

Små ö-staters speciellt utsatta situation ger goda möjligheter för moraliska argument och påståenden som kan användas för att övertyga andra aktörer om att de normer de förespråkar är mest lämpliga. AOSIS etablering som normentreprenör inom kontexten för de internationella forum som behandlar

klimatfrågor har främst studerats via uttalanden och yrkanden i samband med klimattoppmötena. Analysen har styrts av det teoretiska ramverket, som har definierat moraliskt präglade påståenden och motstånd mot rådande normer som båda backas upp av vetenskap som nyckelfunktioner för normentreprenörer. Eftersom normpåverkan har störst potential i frågor som behandlar ett tydligt förhållande om orsak och verkan har även fokus lagts på hur AOSIS har porträtterat sig själva som offer och stora utsläppare som förövre.

Klimatfrågan erbjuder en uppsjö av icke-statliga aktörer som är engagerade i frågan. Normpåverkan kan med fördel utövas i ett nätverk mellan likasinnade aktörer, där de kan bygga en större vetenskaplig och moralisk grund för sina argument. Med hjälp från både forskningsinstitut och miljöorganisationer finns det möjlighet för AOSIS att nå en högre legitimitet för sina argument samtidigt som deras budskap har möjligheten att nå en bredare massa. Eftersom AOSIS är en förhållandevis liten aktör har deras förhållande till icke-statliga organisationer undersökts, då de har en möjlighet att agera som AOSIS megafon.

AOSIS etablering som normentreprenör har främst studerats utifrån deras uttalanden i samband med klimattoppmötena. Då påverkansnätverk i stor grad har en informell kommunikationsväg och ofta saknar formella styrdokument, är det framförallt ställningstaganden för varandras positionering som har undersökts. Detta tillsammans med uttalanden från icke-statliga aktörer, deras agerande under klimatmötena, samt en kartläggning om vilka projekt AOSIS samarbetspartners har ingått i.

1.3.3 Övertygandet av tillräckligt många stater

Efter att AOSIS ställning som normentreprenör klargjorts har uppsatsens huvudsakliga syfte och målsättning undersökts - hur och när de olika aktörerna inom UNFCCC har börjat följa AOSIS norm och målsättning: en framtid med en temperaturökning på maximalt 1,5°C för att säkerställa att samtliga en hållbar framtid för samtliga länder. Undersökningen har haft sitt fokus på tidsperioden från när AOSIS för första presenterade sin målsättning för första gången i december 2008 fram tills antagandet av Parisavtalet.

Kartläggningen har delats in i två delar – hur och när tillräckligt många stater har övertygats samt hur och när kritiska aktörer har ställt sig bakom AOSIS målsättning. Den tidigare forskningen (Deitelhoff & Wallbott 2012) föreslår att AOSIS har haft samarbete med andra parter från utvecklingsvärlden tidigare. Således utgick kartläggningen av de tillräckligt stora antalet stater från utvecklingsvärlden.

197 stater innefattas av klimatkonventionen UNFCCC. Då det inte finns någon exakt siffra för vad som betecknar de tillräckligt många staterna har undersökningen utgått från Finnemore & Sikkinks (1998) förslag om att minst en tredjedel av aktörerna, 66 stycken inklusive AOSIS, behöver övertygats för att normen ska få fotfäste. Men, eftersom staters storlek verkar påverka vad som betecknas som tillräckligt många stater har hänsyn tagits till AOSIS-

medlemmarnas storlek. Undersökningen har gått efter devisen ju fler stater som följer normen, desto större är möjligheterna för att tröskeln för normkaskader passeras. Således har uppsatsen försökt följa samtliga normföljare och normledare fram tills Parisavtalet antogs 2015.

Eftersom det finns en relativt klar tidslinje mellan 2008, då AOSIS presenterade sin målsättning och 2015, när Parisavtalet antogs, så har kartläggningen utgått från klimatmötena från och med 2008 och framåt. Förhandlingsgruppernas och de Enskilda staternas uttalanden och ställningstaganden har granskats för att kunna ange när aktörerna har svängt i frågan och börjat argumentera för att minska temperaturökningen till 1,5°C. Därefter har aktörernas relation med AOSIS kartlagts för att se ifall de har haft möjlighet att influera deras ställningstagande. AOSIS behöver nödvändigtvis inte vara direkt närvarande i alla fall, då en normledare, som tidigare blivit övertygad av AOSIS, kan ha övertygat en del av aktörerna. Detta ses dock inte som problematiskt, då det teoretiska ramverket ser den indirekta påverkan från normledare som en naturlig del i processen. Undersökningen har haft klimatmötena i FN:s regi som utgångspunkt, men även andra forum där AOSIS eller deras medlemsstater har agerat har varit av intresse.

När det tillräckligt stora antalet stater har kartlagts har fokus skiftats till de kritiska aktörerna. Tidigare har tre kritiska aktörer identifierats. Deras eventuella ställningstagande för 1,5°C-målet och ett allt mer upptrappat klimatarbete har styrt undersökningen. Om normpåverkan var den bakomliggande effekten till utfallet av Parisavtalet, så borde minst en av de kritiska aktörerna ha övertygats. Processen när och hur de blivit övertygande är den samma som för den tillräckligt stora massan av stater, det vill säga undersöka när och hur de tagit ställning för AOSIS målsättning för att sedan kartlägga vilka relationer de haft till AOSIS eller deras medlemsstater.

Tidigare forskning (de Águeda Corneloup & Mol 2013; Deitelhoff & Wallbott 2012) visar att två av de tre kritiska aktörerna, Kina och USA, har förhalat tidigare avtal. Samtidigt har EU försökt etablera sig självt som klimatledare, och har under COP15 försökt arbeta som en brygga mellan världsekonomierna och utvecklingsvärlden. Uppsatsens utgångspunkt har således varit att finna stöd för att EU nära inpå eller i samband med COP21 har blivit normledare, för att sedan undersöka ifall någon av de andra kritiska aktörerna har följt efter.

1.3.4 Normkaskader

Normkaskaderna borde i den här kontexten att kunna skådas efter att minst en kritisk aktör har blivit normledare. När ett tillräckligt stort antal stater och minst en kritisk aktör har börjat förespråka normen så bör antalet stater som accepterar en målsättning på 1,5°C att öka explosionsartat. Istället för påverkansarbete borde istället stater börja följa normen på grund av deras relation till det internationella samfundet. För att fortsatt nyttja legitimitet i internationella sammanhang vill

stater inte ses som normbrytare och orsaken till ett otillräckligt avtal, utan kommer via grupstryck att anamma och följa normen.

Normkaskaderna har studerats utifrån Parismötets slutskede, och antalet stater som har börjat följa normen efter att kritiska aktörer har blivit normledare. Förhandlingarnas utveckling har även följts via både enskilda staters uttalanden och gemensamma presskonferenser för att tydliggöra de tendenser som finns för konformativt beteende. Eftersom normkaskader ofta inträffar i anslutning till en norms institutionalisering, vilket i det här avseendet ses som antagandet av Parisavtalet, har processen att studerats utifrån COP21:s sista dagar.

1.3.5 Grupperingarna inom UNFCCC och aktörskap

UNFCCC erbjuder en säregen uppdelning mellan stater i förhandlingsgrupper, där AOSIS är ett exempel. Medlemsstaterna organiserar sig i grupper som har en liknande syn på hur det internationella samfundet bör agera för att möta klimatförändringarna och intar gemensamma positioneringar. Representanter från staterna inom förhandlingsgrupperna möts kontinuerligt under klimattoppmötena, och där de utvecklar gemensamma positioneringarna, men förhandlingarna inom UNFCCC sker både bilateralt och multilateralt. AOSIS, och övriga grupperingar inom UNFCCC, kommer i uppsatsen att ses som ett nätverk av aktörer med gemensamma positioneringar men inte som en helt enhetlig aktör.

Utifrån analysen betyder detta att ett enskilt land kan antingen föra sin egen talan eller föra talan antingen för hela förhandlingsgruppen eller för den enskilda staten. Båda aspekterna blir dock viktiga att beakta. Enskilda uttalanden som endast bottnar i den enskilda staten kan visa på när en stat blivit normföljare, och när staten då har möjlighet att influera andra aktörer inom deras egna gruppering. Uttalanden från den enskilda staten kan också ses som försök att påverka andra aktörer både innanför och utanför deras egna gruppering. Likaså kan uttalanden som görs åt gruppens vägnar visa på när ett större kollektiv av stater har tagit en ny positionering förhållande till normen.

EU har en särställning, då EU-kommissionen är en formell undertecknare av klimatkonventionen. På mötena inom ramen för UNFCCC deltar EU representerat av både EU-kommissionen och EU:s medlemsstater. Således är det enklare att skilja på EU:s talan och EU:s medlemsstaters talan. Men, enskilda EU-medlemsstater kan även här göra offentliga uttalanden för att försöka påverka den gemensamma EU-strategin och målsättningen för klimatförhandlingarna.

1.3.6 Material

Uppsatsen bygger på en omfattande datainsamling från tidsperioden då villkoren för det internationella klimatarbetet förhandlades fram. Som tidigare nämnts har uppsatsen använt en mängd olika typer av material från både primära och sekundära källor, vilket medför att en viss rangordning har varit nödvändig. I den

utsträckning som är möjligt har primära källor använts, med stöd från sekundära källor.

Toppmötena inom ramen för UNFCCC genererar en stor mängd av användbart material och primärkällor. Inför mötena anger koalitioner sina utgångspunkter och positioneringar inför förhandlingarna. Under mötena ges aktörer möjligheter till att hålla publika anföranden och hålla presskonferenser. Anförandena och presskonferenserna samlas in via UNFCCCs officiella dokument och i form av UNFCCCs web-tvtjänst. Parisavtalet som helhet förhandlades inte fram under de två veckorna i slutet av 2015, utan stora delar av dess innehåll har tillkommit på UNFCCCs årliga möten mellan Köpenhamnmötet 2009 och Parismötet 2015. Bilaterala och multilaterala avtal mellan aktörerna inom klimatregimen samt uttalanden från enskilda aktörer och deras ledare har också granskats.

Klimatoppmötena är intensivt bevakade av både medier, miljöorganisationer och klimatbloggar. Även om sådan information inte bör räknas som primärkällor kan den bidra till viktiga insikter om AOSIS roll under klimatförhandlingarna. Sekundärkällorna har haft möjlighet till direktkontakt med tjänstepersoner som deltar på klimatförhandlingarna, och har således genererat fallspecifika kunskaper om utfallet av mötena.

Uppsatsen har i första hand använt sig av officiellt material som tillkommit under förhandlingarna inom ramen för UNFCCC som publicerats på deras hemsida. Processerna som skett parallellt med klimatförhandlingarna inom UNFCCC har i första hand granskats utifrån avtal eller deklARATIONER från de berörda parterna. För att komplettera bilden har detta följts upp med material från media, vetenskapliga tidskrifter, miljöorganisationer och klimatbloggar.

2 Analys

Sedan klimatförändringarna identifierades som ett hot mot den gemensamma framtiden har det internationella samfundet, i olika forum, träffats för att få fram en gemensam plan för hur utmaningarna ska tacklas. FN:s klimatkonvention UNFCCC förhandlades fram 1992 i Rio de Janeiro och sedan dess har det varit det huvudsakliga forumet för klimatregimen. Här samlas FN:s samtliga medlemsstater och årligen hålls toppmöten för att utveckla avtalet och samarbetet. Det är också här AOSIS har de största möjligheterna att påverka internationell klimatpolitik.

För att förklara hur AOSIS och deras medlemsstater har påverkat internationell klimatpolicy kommer de identifierade kausala mekanismerna att undersökas. De tre identifierade kausala mekanismerna studeras utifrån de tre tidigare presenterade underhypoteserna. Underhypoteserna kommer att upprepas och förtydligas under analysens gång för att tydligare avgränsa undersökningsområdet och för att skapa en enklare överblick förläsaren.

2.1 Normentreprenörskap

Processpåringens första steg är att synliggöra empiriska manifestationer för att finna stöd för den första kausala mekanismen: normentreprenörskap. Om normpåverkan kan förklara hur AOSIS och deras medlemsstater har påverkat internationell klimatpolitik borde stöd finnas för deras etablering som normentreprenör. Genom att undersöka nyckelhändelser sedan AOSIS grundande, med ett visst fokus på händelseförlopp inom ramen för UNFCCC, kommer empiriska belägg för att AOSIS har agerat som en normentreprenör presenteras. Undersökningen kommer att utgå från följande underhypotes:

H_{1.1}: AOSIS och deras medlemsstater borde ha etablerat sig som normentreprenörer väl innan klimattoppmötet i Paris 2015.

Utifrån det teoretiska ramverket finns det flera framträdande egenskaper för en normentreprenör. Normentreprenörer gestaltar en tidigare icke-diskuterad eller marginaliserad fråga och för den till ljuset genom dramatiseringar och moraliska imperativ. Eftersom normer ofta uppkommer i ett normativt omstritt område bör även motstånd mot konkurrerande normer och tillvägagångssätt vara närvarande. Det innebär att AOSIS borde ha utvecklat samarbeten och samarbetat med icke-

statliga aktörer i påverkansnätverk för att nå en större räckvidd och få bättre belägg för sina argument.

2.1.1 AOSIS som normentreprenör

AOSIS och deras medlemsstater har aktivt drivit frågan om ökade insatser för att minska klimatförändringarnas effekter sedan organisationens grundande 1990. Första ansatsen till organisationens grundande var *Small States Conference on Sea Level Rise* (SSCSLR) på Maldiverna 1989 – två år innan FN:s klimatkonvention (UNFCCC) antogs. Fjorton länder från små ö-stater, varav elva av dem senare blev medlemmar i AOSIS, träffades och diskuterade de svårigheter ö-stater hade framför sig om klimatförändringarna skulle accelerera. Konferensen mynnade ut i *the Malé Declaration on Global Warming and Sea Level Rise* (1989) och var katalysatorn till grundandet av AOSIS (AOSIS 2015a). I Malédeklarationens inledande stycken proklamerar det att:

[i]n light of the scientific consensus regarding the likelihood of climate change and global warming and deeply concerned over the changing global environment and its possible adverse effects, particularly the threat of sea level rise, the Small Island States gathered here declare their intent to work, collaborate and seek international cooperation to protect the low-lying small coastal and island States of the world from the dangers posed by climate change, global warming and sea level rise (SSCLR 1989: 2)

De deltagande länderna avsåg att utveckla ett samarbete och informationsutbyte om strategier och policydesign inom klimatområdet. Dessutom avsåg de att upprätta en arbetsgrupp som bland annat skulle koordinera ett enat angreppssätt i hur globala och regionala strategier bör utformas. Utöver detta uttryckte länderna en vilja att inleda en informationskampanj riktad mot det internationella samfundet för att öka kännedomen om ö-staters speciellt utsatta situation i förhållande till ökade havsnivåer (SSCSLR 1989: 2–3). Arbetsgruppen som initierades i Malé kom överens om att de skulle arbeta som en lös koalition av småstater inom FN för de mål som sattes upp i Malédeklarationen. Arbetsgruppen blev senare *the Alliance of Small Island States* (AOSIS 2015a). Således är själva grundandet av AOSIS byggt på att påverka andra stater i miljö- och klimatfrågor, även om både målsättningar och arbetssätt har förändrats över tid.

Spår av AOSIS informationskampanj mot det internationella samfundet kan ses i klimatkonventionen UNFCCC som fattades efter FN-konferensen om miljö och utveckling (UNCED) i Rio de Janeiro 1992. I konventionens fjärde artikel framgår att de signerande länderna ska väga in alla länders förutsättningar, speciellt utsatta stater, såsom små ö-stater och låglänta kuststater, och vidta åtgärder för att möta deras behov (United Nations 1992: 14-15). Enligt Ashe et. al

(1999)⁴ infriade AOSIS tio av de tolv målsättningar de satte upp innan mötet i Rio de Janeiro.

Frågan om små ö-staters speciellt utsatta situation har även lyfts under flera andra forum utanför UNFCCC, där exempelvis tre större internationella konferenser med fokusområdet hållbar utveckling och små ö-stater har hållits i just små ö-stater (United Nations 1994; United Nations 2005; United Nations 2014). Dessutom har frågan om klimatförändringarnas effekter lyfts i säkerhetsrådet, där de biföll AOSIS yrkande om att klimatförändringarna är ett framtida hot för internationell fred och säkerhet, inte minst för små ö-stater (United Nations Security Council 2011).

AOSIS alternativa målsättning presenteras

I förhållande till uppsatsens fokusområde, där idén, tanken och normen om en framtid med en maximal temperaturökning på 1,5°C är i fokus, har AOSIS byggt stora delar av sina resonemang på moraliska påståenden uppbackat med vetenskapligt stöd. Under COP14 i Poznan 2008 hade klimatregimen som ambition att gå vidare i förhandlingarna för att bygga en ram som möjliggjorde ett lagligt bindande avtal under COP15 i Köpenhamn 2009. I början december 2008 hölls den fjärde workshopen med *Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention* (AWG-LCA), vars uppdrag bland annat var att förhandla fram en enad vision för det internationella samarbetet. Under workshopen föreslog AOSIS för första gången att ett långsiktigt mål om 1,5°C och en stabilisering av koncentrationsnivån av växthusgaser på väl under 350ppm bör vara den gemensamma visionen för klimatkonventionen (UNFCCC 2008: 46). AOSIS byggde sina resonemang om 1,5°C-målet på att en framtid med en temperatur på 2°C skulle ha förödande konsekvenser för små ö-stater. En temperaturökning på 2°C skulle medföra förhöjda havsnivåer, en ökad mängd av extrema väderförhållanden och ha förödande konsekvenser för de marina ekosystemen. Samtidigt pekar AOSIS på UNFCCC:s fjärde artikel, att omvärlden måste väga in alla staters förutsättningar och vidta åtgärder för att möta deras behov (UNFCCC 2008: 46–48).

Redan första gången AOSIS föreslog det ambitiösare 1,5°C-målet visade de upp ett motstånd mot den huvudsakliga konkurrerande målsättningen om 2°C. De använde även sin speciellt utsatta situation som grund för sin argumentation, där de menade att en högre temperatur än 1,5°C skulle ha förödande konsekvenser för deras framtid. AOSIS målar upp sig själva som potentiella offer för klimatförändringarnas effekter, vilket gör att frågan tangerar båda de områden

---

⁴ John W. Ashe ingick i Antigua och Barbudas permanenta representation till FN under 90-talet. Medförfattaren Robert Van Lierop ingick i Vanuatus permanenta representation till FN under 90-talet, och var ordförande för AOSIS mellan 1990–1994.

som har störst potential för normpåverkan: (1) Frågor som involverar fysisk skada för utsatta individer eller grupper, framförallt om det finns ett tydligt orsaks- och verkanssamband, och (2) frågor som involverar lika möjligheter för alla.

De förhandlande parterna kunde inte enas om någon gemensam långsiktig vision och målsättning under COP14 i Poznan (IISD 2008b). I mars 2009 deklarerade Maldiverna att de skulle bli världens första koldioxidneutrala land år 2020 (Government of Maldives n.d.). Maldivernas president Mohamed Nasheer tillkännagav detta i en debattartikel i brittiska *The Guardian*, där han liknar världens koldioxidberoende med en pakt med djävulen. Samtidigt som presidenten är tydlig med att deras arbete mot koldioxidneutralitet inte kommer gratis, så pekar han på forskning som visar att det är det enda rationella valet: "Going green might cost a lot but refusing to act now will cost us the Earth." (The Guardian 2009). Nyheten om Maldivernas mål om klimatneutralitet spreds även vidare av flera andra av världens största nyhetsmedier såsom *New York Times* (2009), *BBC* (2009) och *CBS* (2009).

Maldiverna visar här att AOSIS inte endast utmålar sig själva som offer, utan också aktiva deltagare i klimatarbetet. De visar även ett moraliskt ledarskap, när de som utvecklingsland leder vägen till koldioxidneutralitet. I sin debattartikel använder President Nasheer bibliska referenser och moraliskt präglade budskap om koldioxidneutralitet. Det faktum att Maldivernas budskap fördes vidare i några av världens mest aktade tidningar och kanaler visar också räckvidden av deras budskap och existentiella kamp.

Inför COP15 i Köpenhamn 2009 hölls tre möten med AWG-LCA, varav ett behandlade frågan om de långsiktiga målen – deras sjätte sammanträde i Bonn mellan 1 – 12 juni 2009. Inför sammanträdet lämnade AOSIS inte in något gemensamt positionspapper, men tre av deras medlemsstater lämnade in förslag inför mötet. Maldiverna pekade på att klimatförändringarna är ett hot för små östaters mänskliga rättigheter, rätt till liv och rätt till självbestämmande om inte omvärlden kan enas om ett avtal som begränsar klimatförändringarna med 1,5°C (UNFCCC 2009a: 11-13). Guyanas bidrag pekar på att den viktigaste faktorn i ett bindande klimatavtal måste vara att minimera klimatförändringarnas effekter i de mest utsatta länderna, och kan därför inte stödja ett avtal med en övre gräns på 2°C utan förordar ett mer ambitiöst mål om 1,5°C (UNFCCC 2009b: 99-101). Tuvalu presenterade inte några enskilda förslag, utan ett helt utkast till ett "Copenhagen Protocol" med det övergripande målet om en temperaturökning under 1,5°C för att bidra till ett adekvat stöd för de mest utsatta länderna (UNFCCC 2009c).

Även om AOSIS inte lämnade in något gemensamt uttalande så visar de tre individuella positioneringarna enighet i det övergripande målet om 1,5°C. De moraliskt grundade argumenten ökar i och med Maldivernas inspel där de kopplar klimatförändringarna till mänskliga rättigheter och rätten till självbestämmande. De visar även ett motstånd till 2°C-målet då de inte uppfyller ett tillräckligt stöd för de mest utsatta länderna.

AOSIS kampanj för att finna stöd för 1,5°C-målet intensifierades under den andra halvan av 2009. Den 21 september publicerade AOSIS sitt positionspapper

inför COP15, där de uttrycker sin oro inför framtiden och där de menar att klimatförändringarna är ett hot för deras befolknings överlevnad och deras nations framtida existens. AOSIS uttrycker också explicit sitt missnöje mot att de internationella klimatförhandlingarna saknar ambitionen att skydda små ö-stater och andra speciellt utsatta områden från effekterna av klimatförändringarna (AOSIS 2009). I deklARATIONEN kräver de att utfallet av klimatkonferensen i Köpenhamn ska: "[u]se the avoidance of adverse climate change impacts on SIDS as one of the key benchmarks for assessing its appropriateness" (AOSIS 2009: 2). Samtidigt anser AOSIS återigen att avtalet bör ta ut en riktning mot en framtid där den genomsnittliga temperaturökningen begränsas till väl under 1,5°C och en koncentration av växthusgaser på under 350ppm. Därutöver vill AOSIS understryka att små ö-staters utsläpp är negligerbara och att de bidrar minst till de globala utsläppen, samtidigt som de uppmanar de aktörer med mest växthusgasutsläpp att öka mängden rena energikällor (AOSIS 2009).

Med det teoretiska perspektivet om normer som utgångspunkt finns det viktiga lärdomar som kan dras från AOSIS deklARATIONEN. Först och främst använder de moraliskt grundade resonemang om överlevnad, och visar kritik mot det internationella samfundets oförmåga att kunna enas om hur klimatförändringarna ska förhindras. Men vad som framförallt är intressant är att de explicit uttrycker att klimatförändringarnas effekter på små ö-stater bör bygga grunden för det mest lämpliga tillvägagångssättet, eller *the logic of appropriateness*, för ett lyckat klimatavtal. Samtidigt ställer de upp en tydlig bild av vem som är offer och vem som är förövare, där de uttrycker att de mest utsatta länderna är de som släpper ut minst växthusgaser och att de länder med störst utsläpp ses som förövare. Här blir det för första gången tydligt att det är en norm AOSIS förespråkar, där det mest lämpliga tillvägagångssättet för den internationella klimatregimen bör styras efter de mest utsattas behov.

AOSIS har under perioden 2008–2009, sedan de presenterade sin alternativa målsättning, visat flera tecken på normentreprenörskap. Inledningsvis argumenterade de för 1,5°C-målet med referenser till klimatkonventionens fjärde artikel, som deklarerar att samtliga länders behovsbild måste beaktas. Det blev under 2009 allt mer tydligt att de var en norm de förespråkade, då deras gemensamma positionspapper förespråkar att små ö-staters situation bör styra det mest lämpliga tillvägagångssättet. Samtidigt försöker de måla upp en tydlig bild om vilka som orsakar de problem som små ö-stater står inför. AOSIS porträtterar även sig själva som offer för klimatförändringarnas effekter.

COP15 – 1.5 to stay alive

AOSIS medlemsstater fortsatte att använda sig av moraliskt grundande uttalanden, där "1.5 to stay alive" blev deras budskap på väg in till klimatförhandlingarna (Climate Pasifika 2009) – ett budskap de hållit fast vid ända till COP21 i Paris (AOSIS 2015b). Under COP15-förhandlingarna i Köpenhamn ville AOSIS inkludera noteringar om att den industriella världen har skapat större delen av de antropogena klimatförändringarna och att de länder som drabbas hårdast av dem har haft en försumbar påverkan på klimatet. Samtidigt höll de fast vid

målsättningen om 1,5°C (UNFCCC 2009d: 15–20). Under en presskonferens i samband med COP15 förtäljde AOSIS dåvarande vice-ordförande sin uppgivenhet över de andra ländernas likgiltighet över små ö-staters framtid. Vice-ordföranden menade att de andra länderna fastnade på teknikaliteter, vilket hämmade den verkliga diskussionen: ”we are not negotiating economics, we are not negotiating business, we are negotiating our survival” (McIntee 2009 [video]: 10:28-10:36).

Återigen använder AOSIS moraliskt byggda argument tillsammans med en kort och koncis slogan för sin kamp i klimatförhandlingarna. De uttryckte även vilja att explicitgöra den industriella världens ansvar för klimatförändringarna, vilket hade tydliggjort offer- och förövarrollen i klimatavtalet. Deras öppna frustration och kritik gentemot de andra länderna inom klimatregimen förtydligar offer- och förövarrollen ytterligare. Samtidigt pekar AOSIS återigen på att 1,5°C-målet är nödvändigt för de länder som är de mest utsatta för klimatförändringarnas effekter.

Tuvalu var en aktiv kraft under Köpenhamnsmötet. Under förhandlingarna propagerade Tuvalus förhandlare Ian Fry framförallt för 1,5°C-målet och menade att Tuvalus och flera andra ö-staters framtid skulle avgöras under Köpenhamnsmötet (The Sidney Morning Herald 2009). Ian Fry och Tuvalu var högst delaktiga i många av de politiska konflikter som uppstod under COP15. Den 9 december 2009, efter oenighet om huruvida avtalet som producerades under COP15 skulle vara lagligt bindande eller ej, efterlyste Tuvalu ett avbrott i förhandlingarna då de ej kunde gå med på informella förhandlingar⁵ (Democracy Now 2009, [video]: 53:40–54:20). Tuvalu krävde att frågan skulle avgöras under formella rutiner i plenarsammanträden, vilket stöddes av hela AOSIS. Flera av de större utvecklingsländerna ville att frågan skulle lösas under informella förhandlingar, vilket hade minskat möjligheterna för AOSIS att påverka frågan då de har en allt mindre stab under mötet och eftersom de tidigare hade blivit exkluderade från flera informella samtal. UNFCCC:s Mötesordförande biföll Tuvalus efterfrågan för avbrott, men frågan fick tillslut lösas under informella samtal (IISD 2009a). Två dagar senare, i ett tårögt tal, bad Tuvalus förhandlare de andra deltagarna på mötet att överväga ett lagligt bindande avtal, eftersom ”The faith of my country rests in your hands” (Climatebrad 2009 [video]: 4:00-4:52). Köpenhamnsavtalet blev inte bindande, och Tuvalu var ett av de länderna som valde att inte anta avtalet då de ansåg att avtalet inte höll måttet: ”Our future is not for sale. I regret to inform you that Tuvalu cannot accept this document” (ABC News 2009).

---

⁵ Det är inte ovanligt att frågor löses via informella förhandlingar mellan aktörerna inom UNFCCC i känsliga frågor (UNFCCC n.d.b).

Tuvalu visade under COP15 flera tecken på normentreprenörskap. De propagerade för ett lagligt bindande avtal som gav möjligheten att nå 1,5°C-målet, och visade ett stort motstånd till de aktörer som förespråkade mindre ambitiösa åtgärder för klimathotet. Tuvalus yrkande om avbrott för att inte bli förbisedda kan ses som ett frångående från ordinarie mötesrutiner, då UNFCCC gärna löser känsliga frågor under informella förhandlingar. Ian Fry's tal till de andra förhandlingarna explicitgjorde Tuvalus roll som offer och de menade på att det var deras överlevnad som länderna försöker enas om. Samtidigt visade de ett stort motstånd mot att de rådande normerna inom klimatregimen inte nådde upp till vad de efterfrågade, vilket ledde till att de inte antog avtalet.

AOSIS fortsatta kamp fram tills COP21

AOSIS har, både som förhandlingsgrupp och via de enskilda medlemsstaterna, fortsatt att leverera positionspapper och anföranden som är högst präglade av både moraliska värderingar, motstånd mot icke-agerande och motstånd mot för låga ambitionsnivåer fram tills COP21 i Paris 2015 (Thomas 2010; Statement delivered by Grenada 2011; Statement delivered by Nauru 2012; AOSIS 2013; Statement by the Head of Delegation of the Republic of Mauritius 2013; Dorsett 2013; UNFCCC 2014a [video]; de Brum 2014). Tuvalu har varit fortsatt aktiva och stuckit ut bland mängden av uttalanden från AOSIS medlemsstater. Medlemsstaterna har försökt presentera sig själva, och andra små ö-stater, som en symbol över vad som behöver räddas. Under sitt anförande under COP20 i Lima 2014 menade Tuvalus premiärminister Sponga att de dåvarande förutspådda temperaturökningarna mellan 2,6–4,8°C, om inga aktiva åtgärder tas, skulle innebära helvetet på jorden. Samtidigt citerar han Dantes gudomliga komedi, där "... the darkest places in hell are reserved for those who retain their neutrality in times of moral crisis" (UNFCCC 2014b [video]: 6:55-07:45). Premiärministern avslutar sitt anförande med att uppmana de övriga deltagande om att enas vid ett ambitiöst och lagligt bindande avtal i Paris 2015, som räddar Tuvalu från klimatförändringarna. "For if we save Tuvalu, we save the world" (UNFCCC 2014b [video]: 16:14-16:20).

Tuvalu är återigen i AOSIS framkant och försöker med bibliska referenser övertyga den internationella klimatregimen att trappa upp klimatarbetet. När premiärminister Sponga påpekar att den förutspådda temperaturökningen skulle innebära helvetet på jorden så skuldbelägger han andra aktörers icke-agerande i klimatfrågan. Det är således ett moraliskt imperativ att trappa upp klimatarbetet och begränsa temperaturökningen så långt som möjligt. Samtidigt målar han upp Tuvalus överlevnad som målet med klimatförhandlingarna, då de är ett av de första offren för klimatförändringarnas effekter.

Under COP21 öppnande den 30 november 2015 höll majoriteten av AOSIS medlemsländer inledningsanföranden. Maldiverna höll ett inledningsanförande åt AOSIS vägnar, där de påpekade att klimatmötet i Paris troligtvis är den sista chansen för det internationella samfundet att på ett meningsfullt sätt tackla klimatförändringarna (AOSIS OPENING STATEMENT 2015). De menar att effekterna av klimatförändringarna redan märks av bland deras medlemsländer,

samtidigt som de pekar på att den allra senaste vetenskapsrönen visar att en temperaturökning på 2°C inte skulle innebära en säker framtid och således är helt och hållet otillräckligt. Samtidigt argumenterar AOSIS för att målsättningen måste vara 1,5°C och att alla närvarande länder måste "be mindful of what is at stake: nothing short of the survival of the most vulnerable among us" (AOSIS OPENING STATEMENT 2015: 2).

AOSIS inledningsanförande visar ett starkt motstånd mot 2°C-målet, uppbackat med både moraliska argument och vetenskaplig evidens. De pekar också på att Parismötet är avgörande för mänsklighetens framtid, vilket ses som ett moraliskt argument, när de menar att det är den sista chansen att på ett meningsfullt sätt mitigera klimatförändringarnas effekter. Samtidigt menar de att samtliga aktörer bör inse och ta hänsyn till det är de mest utsattas överlevnad de förhandlar om.

Inledningsanförandena från AOSIS medlemsstater visar upp en enad front, där de pekar på nödvändigheten av 1,5°C-målet samtidigt som de visar ett starkt motstånd mot den dåvarande målsättningen om 2°C. Exempelvis pekar Tuvalu ut de europeiska länderna och menar att de bör släppa sin fixering vid 2°C-målet och menar att klimatregimen behöver sikta på den bästa framtiden som de kan leverera och inte en vek kompromiss (Tuvalu 2015). Flera av medlemsstaterna pekar på att de länder som har släppt ut mest växthusgaser historiskt sett har ett moraliskt ansvar att åtgärda problemen (Anthony 2015; Harris 2015; Tong 2015). Samtidigt menar flera av AOSIS medlemsstater att samtliga deltagare är en del av den mänskliga familjen och att det gemensamma bästa måste väga högre än nationella intressen (Office of the President Republic of Palau 2015; Waqa 2015; Loeak 2015; Tong 2015).

Återigen levererar AOSIS medlemsstater moraliska påståenden om sin kamp om en framtid under 1,5°C, där de lyfter frågor om rättvisa och vad som är moraliskt rätt och fel. Medlemsstaterna visar också ett tydligt motstånd mot det konkurrerande målet om 2°C då det inte lever upp till allas förutsättningar, där de till och med pekar ut Europa som en förhållare av det gemensamma bästa. AOSIS målar också upp en bild om en gemensam global familj, vilka bör agera utifrån det gemensamma bästa istället för nationella intressen. Detta kan ses som en fortsättning på argumentationen om att de mest utsatta ländernas förutsättningar bör vägleda utfallet från klimatavtalen.

Sammanfattning

Analysen visar att AOSIS agerande sedan organisationens grundande har lett till en enad front för den speciella situation som små ö-stater står inför i förhållande till klimatförändringarna som direkt hotar deras existens. Sedan AOSIS målsättning om 1,5°C presenterades 2008 har deras presentation av målsättningen över tid kombinerats mer och mer med moraliska påståenden, och med frågor om rätt och fel. AOSIS har även berört frågan om ansvar, där de explicit pekar ut de största utsläpparna som orsaken till klimatförändringarna som bör ta ett stort ansvar för att minska omfattningen av klimatförändringarna. Sedan 2009 har det blivit tydligare att det är en norm som AOSIS och deras medlemsstater

förespråkar. AOSIS menar att klimatregimen bör fatta beslut i linje de mest utsatta ländernas situation, behovsbild och hotbild.

Denna idé har utvidgats under 2015 när AOSIS började tala om det gemensamma bästa kontra nationella intressen. Flera av AOSIS medlemsländer menar att det de deltagande länderna måste se förbi nationella intressen. AOSIS har även visat ett stort motstånd mot en mindre ambitiös målsättning än 1,5°C. De menar att vetenskaplig evidens pekar på att 2°C-målet är oförenligt med de mest utsattas behov och skulle innebära deras undergång. I och med att AOSIS och deras medlemsstater konstant har levererat moraliskt präglade uttalanden under klimatmötena, som lyfter frågor om rätt och fel, blir det omöjligt för de andra deltagande länderna att inte ta del av deras budskap. AOSIS har under åren som lett fram till Parisavtalet agerat som en normentreprenör.

2.1.2 AOSIS i påverkansnätverk

En normentreprenör kan med fördel utveckla informella samarbeten med icke-statliga aktörer för att både få mer kraft bakom sina argument och för att hitta fler vägar att påverka andra aktörer. Genom att delta i informella samarbeten och nätverk kan aktörerna enklare utbyta information med varandra och öka räckvidden för deras argument, påstående och aktioner. Nedan följer en presentation om hur AOSIS har utvecklat, och använt sig av, nätverkssamarbeten med icke-statliga aktörer.

I maj 2009 deklarerade fyra icke-statliga organisationer att bistå AOSIS och *the Least Developed Countries (LDC:s)*⁶ med underlag för att öka sin kapacitet under förhandlingarna: *International Institute for Environment and Development*, *Foundation for International Environmental Law and Development*, *Climate Analytics* och E3G (*Assisting Climate Leaders in Vulnerable Developing Countries* 2009). Organisationerna bidrog bland annat med juridisk expertis och råd under förhandlingarna i Köpenhamn.

AOSIS har alltså fått hjälp i form av expertis ifrån icke-statliga organisationer under klimatförhandlingarna. De fyra organisationerna har också varit tillgängliga för AOSIS delegation under mötena. Dessutom har dessa organisationer även bistått LDC:s, vilket möjliggör ett informellt nätverk och samarbete mellan de två aktörerna inom UNFCCC. Vidare så ingick elva av AOSIS medlemsstater bland

---

⁶ För att undvika begreppsförvirring, då LDC:s både är en kategorisering av länder och en förhandlingsgrupp kommer LDC:s benämna förhandlingsgruppen LDC:s. Begreppet ”de minst utvecklade länderna” kommer beteckna dessa länder i de sammanhang de inte figurerar som förhandlingsgrupp. LDC:s inkluderas av samtliga av de minst utvecklade länderna. För en komplett lista över LDC:s och tidigare LDC:s, se United Nations (n.d.)

de minst utvecklade länderna och ingick i LDC:s under 2009.⁷ AOSIS och LDC:s får alltså råd från samma organisationer under klimatmötena samtidigt som grupperingarna har plats i varderas grupp. De har således goda möjligheter att både påverka varandra och stödja varandras ställningstaganden.

AOSIS har under det senaste decenniet blivit en förgrundsgestalt för icke-statliga miljö- och klimatorganisationer. Under COP15 i Köpenhamn så blev det tydligt att flera av dessa organisationer ställde sig bakom AOSIS och deras kamp. Under en gemensam presskonferens från de två icke-statliga klimatorganisationerna 350.org och Avaaz, tillsammans med AOSIS deklarerade Bill McKibben från 350.org att:

it is true that many of these nations lack large armies to enforce their will and decision on the rest of the planet. For this weekend, between Avaaz and 350.org and some of the other NGO's, we will be to the best that we can the army behind AOSIS, behind these brave and wise leaders (McIntee 2009 [video]: 2:34-3:06).

AOSIS representant menade att det stöd som visades från icke-statliga organisationer gjorde att de inte längre behöver känna sig så ensamma som små ö-staterna annars har gjort under förhandlingarna (McIntee 2009 [video]).

AOSIS har etablerat goda relationer med flera klimatorganisationer som har mynnat ut i ett allt större stöd under klimatkonferenserna. Den gemensamma presskonferensen visar att AOSIS har haft flera icke-statliga organisationers fulla stöd. Bill McKibben menar också att de icke-statliga organisationerna försöker bidra med en ökad legitimitet för AOSIS och ger dem större möjligheter att påverka de andra länderna inom klimatregimen.

Miljö- och klimataktivister har ställt sig bakom AOSIS kamp. I samband med att Tuvalu bifallna yrkande om ett avbrott i konferensen (se sidan 24) demonstrerade flera av de närvarande klimatorganisationerna, däribland 350.org. Utanför dörrarna till plenisalen stod en stor mängd aktivister och skanderande ”Survival for Tuvalu” och visade sitt öppna stöd för både Tuvalu och andra små ö-stater kärnfrågor under klimatförhandlingarna (Democracy Now 2009 [video]: 54:20–56:10).

Den nära kontakten med de icke-statliga organisationerna möjliggör AOSIS inflytande på gräsrotsnivå. Förhållandet mellan klimatorganisationerna och AOSIS blir ömsesidigt, då AOSIS ger klimataktivister möjligheten till en tydligare bild över vad som behöver räddas. Samtidigt möjliggör klimataktivister en högre grad av gräsrotsaktivism i de frågor som AOSIS lyfter i klimatforumen.

---

⁷ Efter 2011 respektive 2014 räknades Maldiverna och Samoa inte längre som ett av de minst utvecklade länderna och ingick således inte längre i LDC:s (UNFCCC n.d.c)

Inför COP21 lanserades en klimatförhandlingsmanual för små ö-stater och deras delegationer, där de lägger ut de grundläggande förhandlingsstrategierna inför mötet. Manualen innefattar AOSIS kommunikationsstrategi, som visar hur de kan använda och hur de tidigare har använt media och civilsamhället för att påverka beslutsfattare och deras delegationer under klimatmötena. Istället för att försöka förändra den globala synen på klimatförändringarna försöker AOSIS förändra synen hos världens beslutsfattare. Kommunikationsstrategin menar att intervjuer eller nyheter i de större medierna i världen ökar delegationens förtroende under förhandlingarna, samtidigt som de kan anspela på de andra förhandlarnas känslor. Samtidigt ger dagsaktuella händelser större möjligheter i att skapa ett välfungerande narrativ (UNDP 2015: 64–67).

Således har AOSIS haft som strategi att använda sig av sina informella kontakter för att sprida sitt budskap och sina normer genom att gå ut i de nyhetskanaler de andra förhandlarna konsumerar. De tydliggör också att deras strategi är att påverka känslor och skapa narrativ för att övertyga de andra delegationerna. Känslor och moral är starkt sammanknutna, således försöker de att förändra bilden i hur klimatförändringarna bör hanteras och vilka villkor som bör styra utfallet från förhandlingarna.

Vetenskapen bakom 1,5°C-målet

När det kommer till AOSIS målsättning om 1,5°C bör den ses som en reaktion mot den allmänna diskursen om temperaturfrågan i klimatregimen. Inget av de internationella klimatavtalen fram till 2009 hade någon explicit långsiktig målsättning gällande temperatur eller koncentration av växthusgaser i atmosfären. Parisavtalet var det första lagligt bindande och näst intill allomfattande klimatavtal som deklarerade ett explicit temperaturmål. Men, idén om 2°C har format den internationella diskursen om klimatförändringar, både i politiska och mediala sammanhang (Carbon Brief 2014). Europeiska rådets målsättning från 1996, året innan Kyotoprotokollet signerades, uttrycker att det internationella samfundet bör ha som målsättning att minimera temperaturökningen med 2°C och koncentrationen av växthusgaser under 550ppm (European Commission 1996). Detta inkluderades inte i Kyotoprotokollet, men målet om 2°C har även blivit utgångspunkten för FN:s klimatpanels (IPCC) vetenskapliga rapporter (Gao et. al. 2007) som fungerar som underlag till beslutsfattarna under klimatmötena.

AOSIS mål om 1,5°C kommer från vetenskapligt arbete av *Potsdam Institute for Climate Impact Research* (PIK), på uppdrag av AOSIS (World Watch Institute n.d.). PIK har tillsammans klimat- och policyforskningsinstitutet Climate

Analytics⁸ varit projektledare för PREVENT och SURVIVE, som mellan 2008 och 2011 respektive 2011 och 2016 ämnade att hjälpa både AOSIS och LDC:s med vetenskapligt underlag inför och personalstyrka under klimatförhandlingarna, och är finansierat av det tyska International Climate Initiative (Climate Analytics n.d.a; Climate Analytics n.d.b; PIK n.d.).

Genom de två projekten så har AOSIS fått möjligheten att bygga argument som är genomsyrade av vetenskap. Dessutom får de tillgång till en större stab under klimatmötena som dessutom erbjuder en större expertis på området. Det blir också tydligt att de nätverk som AOSIS ingår i har kopplingar till andra svagare aktörer.

Sammanfattning

Analysen visar att det finns empiriskt stöd för att AOSIS har ingått i påverkansnätverk. Det blir tydligt att AOSIS har haft tydliga kopplingar till flera icke-statliga organisationer som bistått dem i klimatfrågor. Deras nätverk innefattar vetenskapliga institutioner, klimatorganisationer och aktivister. Detta har möjliggjort en allt mer vetenskapligt grundad argumentation från AOSIS, samtidigt som de via aktivister har kunnat få en starkare känslomässig påverkan. Flera av dessa organisationer har även kopplingar till andra beslutsfattande aktörer inom UNFCCC, vilket öppnar upp ett flerdimensionellt informationsflöde mellan aktörerna och det finns en större potential till liknande positioneringar mellan de generellt svagare aktörerna inom UNFCCC.

---

⁸ Climate Analytics grundare Bill Hare var en av huvudförfattarna till IPCCs fjärde sammanställningsrapport, som senare ledde till att IPCC tilldelades Nobels fredspris 2007 (Climate Analytics n.d.c)

2.2 Övertygandet av stater

Efter att AOSIS status som normentreprenör har blivit klargjord behövs stöd för nästa steg i kausalitetskedjan. Givet att AOSIS har etablerat sig som normentreprenör, så borde ett lyckat normentreprenörskap ha lett till övertygandet av andra stater och grupperingar inom UNFCCC. AOSIS själva behöver inte ha varit verksamma vid samtliga tillfällen som stater har blivit övertygade, utan stater som tidigare blivit övertygade av AOSIS kan ha blivit normledare som i sin tur övertygar andra stater där de har tidigare etablerade relationer. Övertygandet av stater undersöks efter följande underhypotes:

H_{1.2}: Om AOSIS har lyckats med sitt normentreprenörskap så borde AOSIS och deras medlemsstater övertygat tillräckligt många stater och minst en kritisk aktör till att bli normledare och/eller normföljare.

Distinktionen bör göras mellan normföljare och normledare. En normföljare är en aktör som accepterar normen om 1,5°C och att det internationella arbetet bör utgå ifrån de mest utsatta ländernas hotbild och behov. En normledare bör istället öppet förespråka normen, och i sin tur också försöka övertyga andra stater. I förhållande till studien kommer länder med uttalanden och positioneringar som är i linje med 1,5°C-målet och en växthusgaskoncentration på 350ppm, tillsammans med principen om att de mest utsattas situation bör guida klimatkonventionen, ses som normledare. Länder som ingår i förhandlingsgrupper som stödjer normen om 1,5°C-målet men inte som enskilt land har uttryckt sitt stöd för normen, kommer att ses som normföljare. Studien granskar de andra staternas och förhandlingsgruppernas ställningstaganden under klimatmötena, och försöker klargöra vilken grad AOSIS och deras medlemsstater har påverkat aktörernas ställningstagande. Eftersom AOSIS för första gången presenterade 1,5°C-målet den 2 december 2008 (se sidan 21) så belyser undersökningen tidsperioden från 2 december 2008 till den 12 december 2015 då Parisavtalet slöts.

2.2.1 Det tillräckligt stora antalet stater – utvecklingsvärlden

Under COP14 i Poznan presenterade AOSIS för första gången målsättningen om 1,5°C. Redan i då fick AOSIS stöd för sin fråga av LDC:s, som under COP14 representerades av AOSIS-medlemmen Maldiverna. Den 11 december, nio dagar efter att AOSIS föreslog målsättningen om 1,5°C, menade LDC:s att 2°C-målet skulle försätta världen i farozonen. De deklarerade att en målsättning på 1,5°C och en växthusgasstabilisering på 350ppm var nödvändigt för en hållbar framtid för de utsatta staterna (IISD 2008a).

Således blev de trettionio länderna som förespråkade 1,5°C-målet sjuttiosju redan vid den första konferensen när LDC:s lierade sig med AOSIS i frågan om den övergripande målsättningen. Elva av LDC:s dåvarande fyrtionio medlemmar

var medlemmar i AOSIS vid tillfället, och en AOSIS-medlemsstat förde deras talan när de uttryckte sitt stöd för 1,5°C-målet. Dessutom ingick de båda grupperna i PREVENT (se sida 29-30), som bistod både AOSIS och LDC:s med strategi och analys under klimatförhandlingarna. Det finns således mycket som tyder på att AOSIS och deras medlemsstater har varit en bidragande faktor i LDC:s ställningstagande under 2008.

Inför AWG-LCA:s sjätte sammanträde lämnades 41 positionspapper in. Lesotho förde LDC:s talan, men LDC:s lämnade inte in något bidrag till UNFCCC:s gemensamma vision och således upprepades LDC:s målsättning om 1,5°C. Däremot så deklarerade Ecuador (UNFCCC 2009b); Costa Rica och Panama (UNFCCC 2009b); samt Panama, Paraguay och El Salvador⁹ (UNFCCC 2009a) att den en framtida växthusgaskoncentrationen bör stabiliseras på 350ppm i sina positionspapper. Vidare så menade Costa Rica och Panama att den gemensamma visionen ska guidas efter de mest utsatta utvecklingsländernas behov, och Ecuador uttrycker explicit att små ö-stater och de minst utvecklade ländernas brådskade behov bör styra klimatkonventionen.

Eftersom LDC:s inte lämnade in något bidrag till den gemensamma visionen är det högst oklart hur de ställde sig i frågan halvvägs in i 2009. De ställer sig inte explicit bakom 1,5°C-målet, således blir antagandet att det inte rädde full enighet i deras positionering under COP14, utan att Maldiverna utnyttjade sin position som gruppledare. Det är därför svårt att avgöra om LDC:s är normföljare eller inte. Det som däremot blir tydligare är att fem länder utan någon direkt koppling till AOSIS propagerade för en växthusgaskoncentration på 350ppm. De nämner däremot inget explicit temperaturmål, men de propagerar för en mer ambitiös målsättning än tidigare. Dessutom backar tre av länderna upp påståendena med att de mest utsatta ländernas behov bör styra den internationella klimatregimen.

Under de elva dagar som de förhandlande parterna för AWG-LCA träffades blir bilden något klarare. Tre dagar efter att Tuvalu lämnade in sitt utkast till Köpenhamnsprotokollet (se sidan 22) lämnade även Costa Rica in ett utkast. I utkastets andra artikel, som behandlar avtalets målsättning, vill Costa Rica att den framtida temperaturökningen begränsas med 1,5°C och den framtida växthusgaskoncentrationen begränsas till 350ppm. Detta för att konventionen bör guidas av de mest utsatta utvecklingsländernas situation och behov (UNFCCC 2009f). Under AWG-LCA:s sista dag uttryckte även Uganda som representant för LDC:s att de stöder en temperaturökningsstabilisering under 1,5°C. Samtidigt menade LDC:s-medlemmen Bangladesh att det var nödvändigt att inkludera målsättningen om 350ppm i den gemensamma visionen (IISD 2009b).

---

⁹ Costa Rica och Panama respektive Panama, Paraguay och El Salvador lämnade in gemensamma positioneringar.

Costa Ricas blev i samband med mötet härmed en normledare. När de lämnar in sitt utkast till Köpenhamnsprotokollet är de bland de första, och deras positionering är i linje med AOSIS. De förespråkar samma målsättning som AOSIS, samtidigt som de menar att de mest utsatta ländernas situation bör styra klimatregimen. Samtidigt visar LDC:s återigen sitt stöd för en framtida temperaturökning under 1,5°C, och den här gången uttryckt av två länder som inte är medlemmar i AOSIS. Eftersom LDC:s öppet förespråkar 1,5°C-målet ses förhandlingsgruppen som normledare, samtidigt som Bangladesh också bör ses som en normledare då de uttrycker sitt stöd som ett enskilt land.

Utfallet från det sjätte sammanträdet för AWG-LCA gav inte någon gemensam målsättning utan målet om 1,5°C blev en av flera föreslagna utfall för Köpenhamnsprotokollet. Mellan den 9 till 10 november 2009, en månad innan COP15, träffades elva stats- och regeringschefer i Maldivernas huvudstad Malé för det första *Climate Vulnerability Forum* (CVF) på initiativ från Maldiverna. Bland de deltagande länderna återfanns medlemmar av både LDC:s och AOSIS, men också tre länder som ej var anknutna till någon av grupperna: Ghana, Kenya och Vietnam. Mötet genererade *Declaration of the Climate Vulnerability Forum*, där de deltagande länderna deklarerar att klimatförändringarna hotar de mänskliga rättigheterna för deras befolkning. På grund av detta ser länderna att temperaturökningen som klimatförändringarna medför måste begränsas till 1,5°C, och att växthusgaskoncentrationen begränsas med 350ppm. Vidare anser de att Köpenhamnsavtalet bör bygga på de mest utsatta ländernas behovs- och hotbild, vilket refereras till bland annat AOSIS tidigare deklARATION samma år (se sidan 22–23). De beslutar att de ska ”show moral leadership on climate change through actions as well as words” (Declaration of the Climate Vulnerable Forum 2009: 2), samtidigt som de uppmanar samtliga länder att ”follow the moral leadership shown by the Republic of Maldives by voluntarily committing to achieving carbon-neutrality” (Declaration of the Climate Vulnerable Forum 2009: 2).

Deklarationen från det första CVF visar hur de andra deltagande länderna ser åtminstone Maldiverna som en moralisk ledare, med referenser till deras tidigare deklARATION om klimatneutralitet (se sidan 22). Detta visar att de andra aktörerna ser Maldiverna som en normentreprenör, och normentreprenörskapet tycks ha influerat andra länder att följa deras norm. De deklarerar också att de själva ska arbeta för att visa samma ledarskap både med handlingar och ord, vilket gör länderna till normledare. Med deklARATIONEN från CVF, stödet från LDC:s och deklARATIONERNA från de syd- och mellanamerikanska länderna blir summan av länder som inför COP15 förespråkar en målsättning om 1,5°C åttiofem, vilket är över en tredjedel av de 197 länder som ingår i UNFCCC.

Stödet för 1,5°C-målet under Köpenhamnsmötet 2009

Under Köpenhamnsmötets första dag levererades ett antal inledningsanföranden från flertalet stater. Inom olika forum presenterade både AOSIS och LDC:s återigen målsättningen om en maximal temperaturökning på 1,5°C och en växthusgaskoncentration på 350ppm. Även Costa Rica levererade ett uttalande för *Central American Integration System* (SICA) räkning, där de deklarerade att de

arbetade för ett utfall som höll den framtida temperaturökningen under 1,5°C (IISD 2009c).

SICA bestod vid tillfället av sju centralamerikanska länder, varav fyra redan tidigare uttryckt sitt stöd för 1,5°C-målet: Costa Rica, El Salvador, Panama samt AOSIS-medlemmen Belize. De andra tre, Guatemala, Honduras och Nicaragua bör rimligen ha övertygats av de andra länderna i konstellationen. SICA:s uttalande visar för första gången en om möjligen något otydlig koppling mellan de mellanamerikanska ländernas uttalande och AOSIS, då AOSIS-medlemmen Belize ingår i det regionala partnerskapet SICA.

Antalet länder som stödde 1,5°C-målet ökade till etthundraen under COP15. Utöver LDC:s och SICA visade majoriteten av de afrikanska länderna sitt stöd samt flera sydamerikanska länder (Climate Analytics 2009). På ett år mobiliserades stora delar av utvecklingsvärlden som visade sitt stöd för målsättningen om en maximal temperaturökning på 1,5°C. Men, Köpenhamnsprotokollet lämnade mer att önska, och bidrog inte till någon lagligt bindande avtal. Målsättningen som nämns i texten till avtalet är 2°C, och således bygger Köpenhamnsprotokollet heller inte på de mest utsatta ländernas behov, även om deras utsatta position erkänns i avtalet (UNFCCC 2009g). AOSIS lyckades få tillräckligt många stater att följa normen, men inga kritiska aktörer. Inget industriland stöttade AOSIS målsättning, och inte heller några av de större tillväxtländerna såsom Kina, Brasilien, Indien eller Sydafrika. Men, sista stycket i avtalet deklarerar att:

[w]e call for an assessment of the implementation of this Accord to be completed by 2015, including in light of the Convention's ultimate objective. This would include consideration of strengthening the long-term goal referencing various matters presented by the science, including in relation to temperature rises of 1.5 degrees Celsius. (UNFCCC 2009g: 3)

Sammanfattning

Analysen visar att AOSIS har varit delaktiga i övertygandet av flera av de aktörer som stöttade deras målsättning om en maximal temperaturökning med 1,5°C. LDC:s innefattas av flertalet AOSIS-medlemmar, och första gången de uttryckte sitt stöd för AOSIS målsättning var det Maldiverna som förde deras talan. AOSIS och LDC:s innefattar 77 av de dåvarande 194 stater som ratificerat konventionen. LDC:s och AOSIS står inför liknande situationer när det kommer till klimatförändringar, LDC:s befinner sig i områden som kommer drabbas hårt av klimatförändringarna, de har historiskt sett haft en negligerbar påverkan på klimatet och de saknar ekonomiska möjligheter att anpassa sig till kommande klimatförändringar. I samband med mötet i Malé visade flertalet stater att de såg Maldiverna som normentreprenörer och förpliktigade sig att vara moraliska ledare under klimatförhandlingarna. Allt fler stater anslöt sig till AOSIS målsättning om en maximal temperaturökning på 1,5°C och att de mest utsatta ländernas behov bör styra utfallet av klimatavtalet. Även om 1,5°C-målet inte blev avtalets

övergripande målsättning så kom de förhandlande parterna överens om att AOSIS målsättning skulle övervägas under framtida konferenser fram tills 2015.

2.2.2 Vägen till Parisavtalet: De kritiska aktörerna

Även om det under 2009 fanns tillräckligt många stater som stödde 1,5°C-målet, saknades kritiska aktörer för att normen skulle kunna få ett fullkomligt genomslag och för att målsättningen skulle institutionaliseras. Flera olika händelseförlopp har identifierats som betydelsefulla för 1,5°C-målet, och de har delats upp i tre olika rubriker: 1,5°C-målet och vetenskaplig legitimitet; EU och *the High Ambition Coalition*; samt *The High Ambition Coalition* och USA.

1,5°C-målet och vetenskaplig legitimitet

Eftersom de kritiska aktörerna inte övertygades att stödja AOSIS och utvecklingsvärldens målsättning om en maximal temperaturökning om 1,5°C krävdes fortsatt påverkan under de nästkommande klimatkonferenserna. Frågan om det övergripande målets uppföljning lyftes under 2010. Under *Bonn Climate Change Talks* i juni 2010 diskuterades frågan om en teknisk uppföljning av det övergripande målets lämplighet och eventuella behov av att stärka det. Inför mötet föreslog USA att klimatregimen bör följa det tidigare överenskomna 2°C-målet. Men, för att tillfredsställa de länder som inte finner 2°C-målet lämpligt, menade USA att regimen bör, i linje med Köpenhamnsavtalet, följa upp målsättningen med den senaste tillgängliga forskningen (UNFCCC 2010: 80). AOSIS föreslog under mötet att en uppföljningsprocess bör initieras med start 2013 fram till 2015 (IISD 2010a). En klar majoritet av aktörerna, inklusive EU, var för en sådan uppföljning. Men, motstånd visades av flera oljeexporterande länder vilket ledde till att beslut i frågan sköts upp till ett senare möte (IISD 2010b).

Även om detta inte innebär att två kritiska aktörer följer normen om den maximala temperaturökningen om 1,5°C för att leva upp till de mest utsatta ländernas behov, tyder den föreslagna översynen om det nuvarande målets lämplighet på att de övriga staterna inte helt avfärdat frågan. Att EU och USA är några av länderna som förespråkade översynen tyder på att två av de kritiska aktörerna är öppna för förändringar utifrån de senaste forskningsrönen.

I samband med COP16 i Cancun uppmanade både AOSIS och LDC:s fortsatt att tillsätta en teknisk översyn om klimatkonventionens övergripande målsättning och dess lämplighet (IISD 2010c). Utfallet från COP16 inkluderar en återkommande översyn av det långsiktiga globala målet, med målsättningen att "[c]onsideration of strengthening the long-term global goal, referencing various matters presented by the science, including in relation to temperature rises of 1.5 °C; (b) The first review should start in 2013 and should be concluded by 2015" (UNFCCC 2011: 23). Översynens tillvägagångsätt var ihärdigt diskuterad under COP17 och COP18. Under COP18 beslutades det att den skulle utföras genom en strukturerad dialog mellan experter för att ge input till COP:s underorgan för vetenskaplig- och teknologisk rådgivning (IISD 2012).

Detta innebär att översynsprocessen av målsättningen inleddes, i enlighet med Köpenhamnsprotokollet. Översynen blev ett nyckeldokument för AOSIS och 1,5°C-målet, då oberoende experter på området kom med utlåtanden i frågan. Även om AOSIS tidigare bidragit med vetenskaplig evidens för att 1,5°C-målet är mer lämpligt än 2°C-målet, så bidrar officiell översyn från oberoende experter till en allt högre legitimitet för deras kamp.

Den strukturerade expertdialogen färdigställde sin rapport i mitten av juni 2015. Dialogen fastställde att vetenskapen om temperaturökningsbegränsningen på 1,5°C inte är tillräckligt undersökt för att ge några exakta svar. Men, de tydliggjorde att försvarslinjen bör vara så låg som möjligt:

limiting global warming to below 1.5 °C would come with several advantages in terms of coming closer to a safer 'guardrail'. It would avoid or reduce risks, for example, to food production or unique and threatened systems such as coral reefs or many parts of the cryosphere, including the risk of sea level rise. (UNFCCC 2015b: 33)

Utöver detta så identifierade experterna att en framtida temperaturökning under 1,5°C skulle minska riskerna mycket mer i de känsligaste områdena jämfört med resterande delar av världen, vilka de exemplifierar med polarregionerna, bergsområden, tropikerna och "in particular low-lying coastal regions" (UNFCCC 2015b: 31). I slutorden sammanfattar de med att de förhandlande parterna bör arbeta för att komma så långt under två grader som möjligt, eftersom temperaturer över två grader kan göra att vi når *tipping points* där det inte längre är möjligt att hejda klimatförändringarnas omfattning (UNFCCC 2015b).

Även om den strukturerade dialogen medger att den vetenskapliga evidensen är osäker så pekar de på att AOSIS har giltiga poänger med sin målsättning om 1,5°C. Riskerna för de mest utsatta länderna och regionerna minskar, och det ger en allt större möjlighet att undvika *tipping points*. Således får AOSIS mer legitimitet för sina argument, när världens expertis inom klimatfrågan är överens om att 1,5°C-målet hade inneburit färre risker för de mest utsatta länderna.

EU och the High Ambition Coalition

EU har tidigare pekats ut som en nyckelaktör inom klimatforumen där de ser sig själva som en ledare. EU-kommissionen har förklarat Köpenhamnsmötets misslyckande genom en splittring mellan I- och U-världen (European Commission 2015b). Under COP17 i Durban lyckades EU enas med AOSIS och LDC:s om viktiga kärnfrågor, såsom nödvändigheten för de förhandlande parterna att starta processen för att förhandla fram ett nytt lagligt bindande avtal. De levererade ett gemensamt uttalande, där de deklarerade att de ämnade att samarbeta med varandra i flera nyckelfrågor (European Commission 2011). I samband med mötet i Durban kom de förhandlande parterna överens om att sikta mot ett nytt lagligt bindande avtal i samband med COP21, som ska höja ambitionsnivå i linje med den senaste forskningen från den strukturerade

forskningsdialogen och IPCC:s femte sammanställningsrapport (UNFCCC 2012: 2-3).

Detta är det första gången EU levererar ett gemensamt uttalande och en gemensam position med AOSIS och LDC:s. Även om deras övergripande målbild om att hålla temperaturökningen under 1,5°C inte ingår i deras gemensamma positionering så visar EU en allt högre samarbetsvilja med utvecklingsvärlden. Istället för att försöka bygga broar mellan I- och U-världen tar de istället gemensamma positioner med U-världen. Deras samarbete tycks även ha gett frukt, då deras målsättning om ett nytt lagligt bindande avtal under COP21 infriades.

EU hade fortsatt intentioner om att samarbeta med utvecklingsvärlden efter COP17. I samband med att EU:s utvecklingsavtal med Stillahavsländerna förlängdes, uttryckte ministerrådet sin uppskattning av deras samarbete under konferensen i Durban. Samtidigt visade man en vilja att fortsätta samarbetet i de framtida klimatkonferenserna: ”The EU will continue to work on strengthening its cooperation with LDCs and the AOSIS in support of adopting a single global and comprehensive legally-binding agreement applicable to all Parties by 2015” (Council of the European Union 2012: 1).

EU visar här sina intentioner att utveckla sitt samarbete med både AOSIS och med LDC:s under framtida klimatmöten. Även om AOSIS och EU inte positionerar sig på samma sätt i målsättningsfrågan så söker båda ett ambitiöst avtal 2015. Ett sådant samarbete ger AOSIS företrädare en större möjlighet att komma närmre EU vilket ökar möjligheterna för deras påverkansarbete.

EU verkar på pappret inte ha övertygats om AOSIS målsättning om 1,5°C förens under COP21. I EU:s positionering inför Parismötet menar de att Parisavtalet bör sätta ett långsiktigt mål i linje med det tidigare 2°C-målet (Council of the European Union 2015). Men, tillsammans med Norge anordnade EU ett informellt rundabordssamtal i samband med Petersbergsdialogerna den 17 maj 2015 (European Commission 2015a). Detta skulle bli startpunkten på ett av många träffar utanför offentlighetens ljus för *the High Ambition Coalition (HAC)*, som fortsatte träffas under klimatkonferenserna fram tills COP21 (European Commission 2015b). Närvarande vid första mötet fanns representanter från tre länder som ingår i AOSIS: Marshallöarna, Grenada och St. Lucia. Under mötet närvarande även representanter från EU-kommissionen, Tyskland, Storbritannien, Norge, Angola, Peru, Gambia, Colombia, Chile, Mexiko och Schweiz (European Commission 2015). HAC:s samlades för att de hade ett gemensamt mål: ett ambitiöst klimatavtal i samband med COP21.

Koalitionen innehåller medlemmar från flera förhandlingsgrupper och sju av det första mötets deltagare var för en målsättning om 1,5°C under COP15 (Climate Analytics 2009). Dessutom innehåller gruppen representanter från både AOSIS och LDC:s, vilka tidigare haft ett etablerat samarbete med EU. Således verkar deras tidigare samarbete varit lyckat, och EU verkar leva upp till sin tidigare deklARATION, där de uttrycker en vilja att utveckla samarbetet med de mest utsatta länderna inom klimatregimen.

Målsättningen inför mötet var att samla de ambitiösa länderna för att sätta upp en strategi för att nå ett avtal ambitiöst nog för att hålla temperaturökningen under

2°C (European Commission 2015a). Exakt vad som föregick när HAC träffades bakom de stängda dörrarna är svårt att återberätta. Eftersom HAC var ett informellt och relativt hemligt samarbete finns inga officiella handlingar från deras arbete, utan endast efterhandsberättelser från deras medlemsländers representanter går att observera fram tills deras offentliga debut i Paris. Detta medför att de som har återberättat händelserna lägger tyngden på sin roll i historien. Men, vad som framgår är att Tony de Brum, som under tiden var Marshallöarnas utrikesminister, har beskrivits gruppens ledare och ordförande (European Commission 2015b; Agenda Magasin 2016).

HAC verkar inte vara skapat av varken AOSIS eller någon av deras medlemsstater. Dessutom verkar inte AOSIS målsättning om 1,5°C vara den primära frågan när gruppen först träffades, även om det är möjligt att de mest utsattas situation värderas högt i det interna arbetet. Men, Marshallöarnas utrikesminister blev gruppens ledare, och gruppen arbetade tillsammans för att uppnå ett ambitiöst avtal under COP21 i Paris. HAC verkar vara ett ypperligt forum att övertyga kritiska aktörer.

Antalet medlemmar i HAC ökade under hösten, då Marshallöarnas utrikesminister träffade i princip alla som ville träffa han (UNFCCC 2015d [video]). Detta involverade även media, där han gjorde större intervjuer i flera världsmedier (ex. New York Times 2015; Russia Today 2015). Även de andra deltagarna i HAC gjorde sitt yttersta för att övertyga andra ledare. Enligt EU:s kommissionär för klimatåtgärder och energi så deltog representanter från över 80 länder under de informella mötena med HAC dagarna innan COP21 (European Commission 2015b). Under mötena grundade HAC sin strategi för att få ett så ambitiöst klimatavtal som möjligt (Agenda Magasin 2016).

Detta tyder på att Marshallöarnas ledarskap i HAC har gjort EU, men också de andra deltagande staterna, högst mottagliga för AOSIS norm inför COP21. Även om de uttryckligen inte har nämnt målsättningen om 1,5°C inför COP21 så har 80 nationer bortom offentlighetens ljus samlats för att få ett så ambitiöst avtal som möjligt. Marshallöarnas utrikesminister gör också framträdanden i världsmedier, vilket deras kommunikationsstrategi är ett element för att övertyga de andra ländernas förhandlare (se sidan 29).

The High Ambition Coalition och USA

Enligt Miguel Arias Cañete, EU:s kommissionär för klimatåtgärder och energi, så visade USA ingen större flexibilitet gällande deras positioneringar under de sista månaderna som ledde fram COP21. Men, dagarna innan COP21 träffades USA och EU, där USA för första gången visade förhandlingsvilja (European Commission 2015b). Den första december, under Parismötets andra dag träffade Barack Obama ledare från flera AOSIS-medlemsstater, däribland Marshallöarna (AOSIS 2015c). Under mötet uttryckte han sin förståelse för små ö-staters speciellt utsatta situation och refererade till att han själv var en "island boy [...]" These nations are not the most populous nations, they don't have big armies ... but they have a right to dignity and sense of place." (Washington Times 2015). Fem dagar senare, den 6 december, närvarade USA:s chefsförhandlare Todd Stern

vid en middag med flera av HAC:s medlemmar där de identifierade flera områden där de hade liknande ståndpunkter (The Guardian 2015; European Commission 2015b).

EU verkar inte vara den enda kritiska aktör som närmat sig AOSIS. President Obama erkänner små ö-staters speciellt utsatta situation, samtidigt som han visar medkänsla med sin uppväxt på Hawaii och i Indonesien. Bara dagarna efter börjar USA att närma sig HAC, där de under en gemensam middag identifierar gemensamma områden där de kan arbeta tillsammans.

Dagen efter, den 7 december, presenterar HAC sig för allmänheten för första gången med ett gemensamt uttalande, där 79 länder från Karibien, Afrika och stillahavsområdet tillsammans med EU och deras 28 medlemsstater levererade ett gemensamt uttalande utanför konferenshallarna. I deras uttalande påtalar Papa Nya Guineas klimatminister att 1,5°C-målet är viktigt för gruppen, och EU-kommissionär Cañete bekräftade att de arbetade för att få in målsättningen om 1,5°C i avtalet (European Commission Audiovisual Services 2015 [video]: 05:05-05:20). Samma dag, under en officiell presskonferens, uttrycker USA:s chefsförhandlare att 2°C-målet bör stå fast, men att de arbetar tillsammans med små ö-stater för att undersöka möjligheten att inkludera referenser till 1,5°C-målet i Parisavtalet (UNFCCC 2015e [video]: 07:30-07:50). Dagen efter gjordes det första uttalandet i plenum där ett EU-land uttrycker sitt stöd för AOSIS målsättning, när Italiens miljöminister uttrycker att Parisavtalet bör byggas på solidaritet, och att omvärlden måste överväga de mest utsatta ländernas krav på 1,5°C (UNFCCC 2015c [video]: 03:15-03:35).

Den övergripande målsättningen borde ha varit ett av samtalsämnena under middagen dagen innan, då både EU och USA för första gången öppet visar villighet att inkludera AOSIS målsättning i ett klimatavtal. Tillsammans med både Obamas tidigare uttalanden, och med uttalandet från Italiens miljöminister visar länderna här att de är beredda att inkludera de mest utsatta länderna i förhandlingar och för första gången ta deras krav på allvar. USA är på god väg att bli normföljare då deras dåvarande president erkänner deras utsatta situation och menar att de har rätten till värdighet och existens. Samtidigt visar Italien normledarskap där de öppet förespråkar ett avtal som byggs på solidaritet med de mest utsatta länderna.

Den 8 december träffade USA:s dåvarande utrikesminister John Kerry ledare från små ö-stater. Enligt Kerry uttryckte de små ö-staterna en stor oro för sin framtida existens. Under en presskonferens dagen efter menade att utrikesministern att små ö-staters utsläpp har haft en minimal påverkan på klimatet jämfört med de större industrialiserade länderna, och att omvärlden har ett moraliskt ansvar för möjliggöra att alla länder fortsatt ska kunna existera (UNFCCC 2015f [video]: 23:00-23:55). Vidare under presskonferensen uttrycker Kerry att det behövs mer åtgärder än vad som diskuteras under mötet. Han menar att klimatåtgärderna behöver öka över tid för att nå 2°C-målet, eller till och med 1,5°C om det är möjligt (UNFCCC2015f [video]: 39:50-04:40). Senare under samma dag höll HAC sin första gemensamma officiella presskonferens ledd av Marshallöarnas utrikesminister Tony de Brum. De Brum uttryckte under

presskonferensen att ett av målen med HAC är att bygga en personlig relation mellan de ambitiösa ländernas ministrar och delegationer. De Brum meddelade att koalitionen består av ett nittiotal länder, och de Brum pekar ut gruppens grundvillkor för ett lyckat avtal, där 1,5°C-målet inkluderades (UNFCCC 2015g [video]: 01:00-02:10). Under presskonferensen medverkade också USA:s chefsförhandlare Todd Stern, som meddelade att USA hade anslutit sig till HAC, och uttryckte samtidigt att klimatavtalets målsättning måste gå längre än 2°C-målet, och att 1,5°C-målet behöver erkännas i avtalet (UNFCCC 2015g [video]: 09:58-11:20).

USA har alltså mellan den sjunde och nionde december gått ifrån att se 2°C-målet som en grundläggande faktor för Parisavtalet, men att överväga möjligheter till en referens till 1,5°C, till att uttrycka en klar vilja att avtalet går längre än 2°C och till att avtalet måste erkänna HAC:s målsättning om 1,5°C. John Kerry erkänner även bilden av små ö-stater som offer och de större industrialiserade länderna som förövre vilket AOSIS och deras medlemsstater har poängterat i flera år. Samtidigt som USA officiellt blir medlemmar i HAC pekar de även ut, för första gången, att 1,5°C-målet är ett av deras grundkrav under klimatförhandlingarna. Detta gör att ett nittiotal länder, inklusive EU och USA, är normledare.

Norges chefsförhandlare har i efterhand pekat ut både Marshallöarnas medlemskap som en avgörande faktor för HAC:

At Marshalløyene kom ombord, var bra på mange måter. De hadde en av de beste politikerne på feltet og gode forhandlere. Og den perfekte historien. De er en moralsk ledestjerne og de krever klimahandling umiddelbart. (Aslak Brun i Agenda Magasin 2016)

Norges chefsförhandlare pekar här på deras existentiella berättelse som en nyckelfaktor. De ses som en moralisk ledstjärna, och moraliska argument är en grundfaktor för normpåverkan. Vad Aslak Brun kallar för moralisk ledstjärna skulle utifrån det teoretiska ramverket kunna definieras som en normentreprenör. Vidare har Brun berättat om vilket känslomässigt intryck det ger att stå på Marshallöarna, och se hur deras tidigare landområden numera är under vattenytan (Agenda Magasin 2016). Brun visar här hur ö-staternas situation väcker känslor, har gett möjligheten att använda moraliska argument för att övertyga de andra aktörerna.

Sammanfattning

Analysen visar att AOSIS och LDC:s gemensamma positionering med EU i Durban över tid utvecklades till ett större samarbete. Samarbetet verkar dock inte involverat de två förhandlingsgrupperna som en enhetlig aktör utan snarare enskilda medlemsstater vilka bevarade deras intressen. AOSIS som förhandlingsgrupp verkar inte varit avgörande i slutskedet. Men, Marshallöarnas utrikesminister Tony de Brum var den ledande kraften i *the High Ambition Coalition*, samtidigt som St. Lucia och Grenada båda var delaktiga under det möte

då HAC bildades. Tre av AOSIS medlemsstater hade således ledande positioner i det arbete som ledde fram till att två kritiska aktörer blev normledare.

Vad som verkar vara frånvarande från processen när de kritiska aktörerna blivit övertygade är de icke-statliga aktörerna. Även om de oberoende forskarna som tillsattes för att undersöka 1,5°C-målets lämplighet bör inte undersökningen ses som ett aktivt ställningstagande för AOSIS norm, utan snarare yttranden från oberoende forskare. HAC var mångt och mycket en koalition av höga ämbets- och tjänstepersoner vilka var högst tongivande i processen. I jämförelse med COP15, där flera miljö- och klimatorganisationer tog en stark ställning för AOSIS verkar det istället som att den politiska processen och relationerna mellan de höga ämbets- och tjänstepersoner har varit avgörande.

Den exakta tidpunkten som EU tog utgångspunkten att de mest utsatta ländernas behovs- och hotbild bör styra klimatregimens övergripande mål är fortfarande i dunkel. Eftersom HAC till en början var en informell grupp som möttes utanför offentlighetens ljus finns det inga officiella handlingar att tillgå, utan endast uttalanden från gruppens medlemmar i efterhand är tillgängliga. Men, under COP21 började de öppet förespråka en målsättning om att begränsa temperaturökningen med 1,5°C för att säkerhetsställa att samtliga länder har en chans att överleva klimatförändringarna.

Vad som är uppseendeväckande är händelseutvecklingen som ägde rum när USA gick ifrån vad EU-kommissionären beskrev som rigida positioneringar till att två veckor senare förespråka ett ambitiöst avtal med ett erkännande av 1,5°C-målet. AOSIS medlemsstater träffade USA:s delegation flera gånger under de två veckorna, och verkar lyckats övertyga dem om att deras akuta behovsbild bör vara en av grunderna till ett lyckat avtal. Vad som bör tilläggas är att de nationella förutsättningarna för att USA skulle godta ett ambitiöst avtal var exceptionella under 2015. Den dåvarande presidenten från det Demokratiska partiet vilka har visat ett större intresse för klimatfrågorna än Republikanerna, avtalet utformades på det sättet att det inte behövde godkännas av USA:s parlamentariska system, den dåvarande utrikesminister John Kerry var bland de första i USA att profilera sig i klimatfrågan och har deltagit i klimatkonferenserna i över ett decennium, den dåvarande president Barack Obama hade länge talat om hotet med klimatförändringarna samtidigt som han är en *island boy*, vilket kan ses som optimalt för de små ö-staternas möjligheter att påverka deras ställningstagande.

2.3 Normkaskader

Efter att stöd har funnits för att AOSIS och deras medlemsstater har övertygat både tillräckligt många stater samt två kritiska aktörer ska nästa steg i kausalitetskedjan kartläggas. Givet att AOSIS har legat till grund för övertygandet av andra stater, och att övertygandet kommer ifrån normentreprenörskap, så borde nu tröskeln för normkaskader passerats. Utifrån det teoretiska ramverket innebär detta att normen får ett allt större fäste hos det internationella samfundet under kort tid. I samband med normkaskaderna kan normer institutionaliseras, vilket i det här avseendet ses som inkluderingen av 1,5°C-målet i Parisavtalet. Undersökningen utgår ifrån följande underhypotes:

H_{1.3}: Om AOSIS har övertygat tillräckligt många stater och minst en kritisk aktör, så borde tröskeln för normkaskader passerats.

Hur stater blir övertygade skiljer sig något mellan den tidigare processen, när andra stater ska bli normföljare eller normledare. Istället för aktiv påverkansarbete och frågor om rätt och fel så är det istället grupstryck och legitimitet som blir de avgörande faktorerna. Grupstryck är här kopplat till staternas egen syn på sin plats i det internationella samfundet, vilket gör att deras legitimitet hotas om de inte följer den rådande internationella normen.

2.3.1 Hur allt fler mellanstora stater blev normföljare under de sista dagarna i Paris

Efter att EU, USA och flera andra västvärldsländer blev en del av HAC verkar det som om proppen hade gått ur och kaskadliknande effekter finns att skåda. Allt fler stater öppnar upp möjligheten för inkluderingen av 1,5°C-målet. Allt fler stater verkar ha börjat godta målsättningen om 1,5°C under Parismötets andra vecka, och således blivit normföljare. Kaskaderna verkar ha inletts innan USA blev en normledare, men accelererades ytterligare efter att de blev en del av HAC.

UNFCCC höll informella konsultationer om Parisavtalets ambitionsnivå, inklusive det långsiktiga målet och dess periodiska översyn. Konsultationerna hade som syfte att bland annat förhandla fram det slutgiltiga målet i Parisavtalet. De informella konsultationerna leddes av Norges klimat- och miljöminister och St. Lucias minister för hållbar utveckling, energi, forskning och teknologi. Den 7 december, samma dag som HAC för första gången presenterade sig för allmänheten, hölls de första informella konsultationerna i frågan. I rapporten till COP beskriver ministrarna att en betydande del av både I- och U-länder har uttryckt deras vilja att utforska möjligheterna till att inkludera referenser till 1,5°C-målet. Samtidigt uttrycker de att det finns en oenighet, då flera aktörer också uttryckt att 2°C-målet bör stå fast. Dessutom finns det en oenighet i hur

målet ska kontextualiseras i förhållande till exempelvis hållbar utveckling och rättvisa (UNFCCC 2015i).

Även om de två ministrarna från Norge och St. Lucia inte uttrycker vilka länder som är för en inkludering så passar beskrivningen av aktörerna som är för inkluderingen av 1,5°C-målet in på HAC, som den 7:e december officiellt innefattade 79 utvecklingsländer och EU inklusive de 28 medlemsstaterna, samt USA som var villiga att diskutera frågan. Intressant att beakta är också att de två representanterna som leder konsultationerna är från länder som var med vid HACs första möte i maj 2015. Detta betyder att de har haft en möjlighet att styra diskussionerna i en riktning som är i koalitionen favör.

Den 8:e december fortsatte de informella konsultationerna, och det verkar vara här allt fler länder har öppnat upp för inkluderingen. Ministrarna som ledde konsultationen har identifierat en vilja ifrån de flesta aktörerna att på inkludera någon sorts av referens till 1,5°C. Ministrarna föreslog tre möjligheter:

1. Att bekräfta målsättningen om 2°C men att inkludera språkbruk som erkänner vikten av 1,5°C-gränsen
2. Att stärka målsättningen till väl under 2°C och trappa upp de globala insatserna för att begränsa uppvärmningarna till 1,5°C
3. Att ha 1,5°C som målsättning tillsammans med ett språkbruk relaterat till hållbar utveckling, rättvisa, implementeringsförfarande och tryggad livsmedelsförsörjning (UNFCCC 2015j).

Det första utkastet till Parisavtalet togs fram dagen efter, där tre alternativ till avtalets övergripande målsättning inkluderades, vilka var baserade på de tre ovannämnda alternativen (UNFCCC 2015k).

Mellan den 7:e och 8:e december gick de förhandlande parterna från att vara oeniga till att presentera tre alternativ på inkludering av målsättningen om 1,5°C. Jämfört med förhandlingarna åren innan så har det internationella samfundet tagit ett stort kliv emot AOSIS positionering, vilka de hållit sedan 2008. Viktigt att poängtera är att de tre alternativen är klart olika. Alternativ 1 fastställer den tidigare målsättningen om 2°C, alternativ 3 är en helt ny målsättning som inte nämner två grader och alternativ 2 är en kompromiss däremellan. Den 8 december är även då USA:s utrikesminister träffade flera ledamöter från ö-stater. Dagen därpå, när det första utkastet till Parisavtalet presenterades, anslöt sig USA officiellt till HAC samtidigt som de positionerade sig för ett avtal med ett starkt erkännande av 1,5°C-målet, vilket i det här sammanhanget tolkas som ett stöd för alternativ 2 eller 3.

Efter att USA meddelade att de hade anslutit sig till HAC följde flera mellanstore makter, såsom Kanada, Australien och Japan efter. EU-kommissionär Cañete beskrev rörelsen nu som ostoppbar (European Commission 2015b). Den 9:e december uttryckte en representant från Brasilien att de var öppna för att inkludera 1,5°C-målet i Parisavtalet, för att främja en hållbar framtid för de mest utsatta länderna. I samma mening visade representanten upp en pin med budskapet *1.5 to stay alive*, vilken hon fått från Marshallöarnas utrikesminister de

Brum (UNFCCC 2015h [video]: 2:20-3:03). Brasilien ingick i förhandlingsgruppen BASIC tillsammans med Sydafrika, Indien och Kina, den sista officiella förhandlingsgruppen som inte visat oenighet i frågan utan stått fast vid 2°C-målet. Efter splittringen verkar det som de övriga BASIC-länderna har godtagit 1,5°C-målet, och samma dag som Brasilien anslöt sig till HAC presenterades ett nytt utkast till Parisavtalet, som numera inte hade några alternativa målsättningar utan istället följande målsättning:

Hold the increase in the global average temperature to well below 2 °C above pre-industrial levels and to pursue efforts to limit the temperature increase to 1.5 °C, recognizing that this would significantly reduce risks and impacts of climate change (UNFCCC 2015l: 17).

Cañete har i efterhand beskrivit att den tidigare uppdelningen mellan I- och U-länder som förhalade förhandlingarna i Köpenhamn 2009 försvann i och med HAC. Istället blev det en uppdelning mellan ”willing versus the unwilling. And no one wanted to be seen as the unwilling.” (European Commission 2015b: 3).

De sista dagarna av COP21 visar tydliga tecken av normkaskader. Efter att EU och USA har deklarerat sitt deltagande i HAC verkar allt fler länder har anslutit sig till rörelsen eller accepterat målsättningen om 1,5°C. Dagen efter att USA anslöt sig till HAC ströks de alternativa målsättningarna i avtalsutkastet och länderna enades om ett avtal väl under 2°C med ett upptrappat arbete för att uppnå 1,5°C. Cañete beskrivning av processen är i princip en omskrivning av det teoretiska ramverket. Istället för en stark delning mellan två grupperingar har det tillräckligt stora antalet av stater och de två kritiska aktörerna inlett ett samarbete. Detta samarbete har lett till att uppdelningen blev mellan villiga och ovilliga länder. De ovilliga länderna hade tappat legitimitet både i klimatfrågan och inom det internationella samfundet om avtalet inte inkluderade höga ambitionsnivåer. Således blir det ett visst gruppträck på de tidigare icke-konformativa medlemsstaterna, då de hade tappat anseende ifall de hade blivit utpekade som förhalare under de sista förhandlingsdagarna.

Under COP21:s sista dag COP21 gick representanterna från HAC i samlad trupp till förhandlingssalen ledda av med Marshallöarnas utrikesminister Tony de Brum. Representanterna hade ett kokosnötslövssmycke på kavajslagen (EUClimateAction 2015b [video]). Kokosnötslöven var från Marshallöarna och är en symbol över vad som binder Marshallöarna tillsammans (NRK 2015 [video]). Samma dag antogs Parisavtalet, med målsättningen att begränsa den genomsnittliga temperaturökningen väl under 2°C och ökade insatser för att hålla den globala uppvärmningen under 1,5°C. Avtalet signerades av 195 medlemmar, och har ratificerats av över 170 stater.

3 Slutsatser

AOSIS har sedan deras grundande arbetat för att lyfta frågan om global uppvärmning i det internationella samfundet och arbetat för att få ett inflytande över internationell politik. Deras medlemsstater tycks över tid skapat tillräckligt många relationer med de andra aktörerna för att ett ambitiöst avtal skulle tecknas i Paris 2015. Processen där de mest utsatta ländernas situation har blivit den grundläggande ambitionsnivån i den internationella klimatpolitiken har tagit över två decennier.

De tre identifierade kausala mekanismerna verkar alla vara närvarande i processen, och de har bidragit till att klimatregimen har antagit ett ambitiöst klimatavtal. AOSIS har fortsatt förespråka en allt mer ambitiös målsättning och haft en rigid positionering i hur omvärlden bör tackla klimatförändringarna. Det tycks finnas ett kausalt samband mellan AOSIS agerande och de andra staternas förhållningssätt till normen om att de mest utsatta ländernas behov bör styra den övergripande målsättningen i klimatavtalen.

AOSIS och deras medlemsstater har visat en hög grad av normentreprenörskap sedan deras målsättning om 1,5°C först presenterades 2008 ända in tills förhandlingarna i Paris 2015. Utvecklingsvärlden, som kanske gynnas mer, eller missgynnas mindre, av ett ambitiöst avtal än den industriella världen och övergångsekonomier visade snabbt att de var villiga att låta de mest utsatta ländernas behov komma i framkant. Genom fördjupande samarbeten med EU lyckades AOSIS och LDC:s skapa förutsättningar för att övertyga två kritiska aktörer till att bli normledare. Efter att både USA och EU aktivt förespråkade ett avtal som bygger på AOSIS målsättning om 1,5°C och norm om att de mest utsatta ländernas behov bör styra klimatavtalet så följde resterande länder efter och antog ett ambitiöst avtal.

Medlemsstaternas roll i övertygandet av stater visar stora skillnader över tid. Under perioden 2008–2009 verkar de varit i centrum för den rörelse som förespråkade *1.5 to stay alive*. Men, de enskilda medlemsstaterna som varit drivande verkar ha förändrats över tid. Inledningsvis visade flera stater sina framfötter och de medlemsstater som var med i flera förhandlingsgrupper verkar ha haft en hög påverkan. Exempelvis så verkar Maldiverna varit aktiva under 2009, när de startade *Climate Vulnerability Forum*, där flera aktörer från både olika regioner och förhandlingsgrupper inom UNFCCC samlades och kom fram till ett avtal som gjorde aktörerna till normledare. Samtidigt så har andra stater haft nyckelroller i *the High Ambition Coalition*

Förhandlingsgruppens koordinering verkar ha förändrats över tid. Inledningsvis verkar det som att AOSIS som förhandlingsgrupp hade ett stort inflytande över de andra staterna, samtidigt som de fick ett aktivt stöd från icke-statliga organisationer. Stödet de fick från både utvecklingsvärlden och från icke-

statliga organisationer var viktigt för att lyfta frågan till en högre nivå. Men, under perioden som de kritiska aktörerna övertygades, och när normkaskaderna inträffade, verkar det istället varit enskilda medlemsstater och kanske framförallt Marshallöarna som var i framkant. Istället för att med hjälp av icke-statliga organisationer och via gräsrotsaktivister försöka övertyga de övriga staterna var det via informella kontakter mellan de förhandlande ländernas delegationer som blev avgörande.

Marshallöarnas utrikesminister Tony de Brum verkar ha varit en avgörande faktor för att 1,5°C-målet realiserades i Parisavtalet. De Brum var ordförande för HAC under 2015 och verkar ha varit den drivande kraften i organisationen. Han beskrevs av de andra närvarande som en utmärkt politiker och förhandlare, samtidigt som han enligt Norges chefsförhandlare satt på ett moraliskt trumfkort. Flera av HAC-medlemmar erkände under 2015 ett moraliskt ansvar för de mest utsatta ländernas framtid. Stödet för Marshallöarnas och AOSIS kamp uttrycker sig i slutet av COP21, när HAC:s representanter bär Marshallöarnas nationalsymbol på väg in i förhandlingssalen.

HACs strategi att bygga vänskapliga relationer mellan tjänste- och ämbetspersonerna har intressanta kopplingar till samhällsvetenskapliga teorier. Det kan ses som ett erkännande av konstruktivistiska teorier och ontologier, där gemensamma idéer och intressen utformas via sociala interaktioner. HAC verkar också ha varit ett utmärkt forum för normpåverkan, då grunden till HAC var viljan till ett ambitiöst klimatavtal.

Det teoretiska ramverkets indikatorer på normpåverkan verkar ha varit närvarande i händelseförloppet som ledde till inkludandet av 1,5°C-målet i Parisavtalet. AOSIS har i årtal presenterat uttalanden starkt präglade av moraliska påståenden och omvärldens moraliska ansvar för att möjliggöra deras överlevnad. Det mest tydliga fallet där normpåverkan är närvarande är i hur USA övertygades och blev normföljare, tillsammans med EU-kommissionären Cañetes beskrivning som kan liknas vid normkaskader.

Men, processpåringen eliminerar inte kompletterande teorier. Den teoretiska processpåringen har funnit stöd för att AOSIS och deras medlemsstater har förskjutit de internationella normerna till deras fördel. Men, även om normpåverkan verkar vara närvarande finns det möjligheter att andra teoretiska perspektiv skulle kunna bidra till en kompletterande bild.

Normpåverkan har dock givit flera viktiga insikter när det kommer till fallet AOSIS och deras påverkan på klimatpolitiken. Att behandla frågor som hur aktörer bör agera, vad som är rätt och fel samt moraliska imperativ tycks ha varit gynnsamt för en grupp aktörer som inte besitter någon strukturell makt. Normer behandlar mänskliga tankegångar om hur vi ska förhålla oss till vår omgivning. AOSIS existentiella kamp visar att det finns tillfällen där stormakter i alla fall på pappret faktiskt har lyssnat på små- och mikrostaters situation och sett till att de mest utsatta ländernas situation ska styra hur den internationella politiken utformas. Istället för att fokusera på nationella intressen så verkar det som det gemensamma bästa har fått styra Parisavtalet.

AOSIS och deras medlemsstaters uttalanden inom klimatregimen är ytterst intressanta att studera vidare. Deras existentiella kamp bidrar till narrativa ytterligheter, och innehåller flera religiösa referenser. En analys av AOSIS och deras medlemsstaters narrativ och diskurs under klimatregimen skulle kunna bidra till en djupare förståelse över nationernas existentiella kamp.

Vad som blir tydligt är att småstater under de rätta förhållandena kan influera internationell policy. Även om detta tidigare visats med exempelvis hur Sverige har påverkat EU:s ställningstaganden, så finns det en distinkt skiljelinje mellan Sverige och AOSIS medlemsstater. Sverige är i förhållande till Tyskland, Storbritannien och Frankrike ett litet land, men Tuvalu, Maldiverna och Marshallöarna är mikroskopiskt små i jämförelse med de största EU-länderna. Dessutom är de alla utvecklingsländer, samtidigt som flera av AOSIS medlemmar klassas som några av de minst utvecklade länderna i världen.

AOSIS och småstaters inflytande över den internationella klimatpolitiken är ett relativt outforskat område. Men, det finns skäl att undersöka ifall de har influerat andra delar av klimatavtalen. Flera av Parisavtalets ämnesområden, som exempelvis klimatanpassningsfinansiering och förluster och skador för klimatrelaterade händelser, berör explicit utvecklingsvärlden och de länder som är mest utsatta för klimatförändringarna. Det finns skäl att tro att AOSIS och andra samlingar av småstater har kunnat påverka avtalet i sådana avseenden.

4 Referenser

- ABC News, 2009. *Future not for sale: climate deal rejected*. Tillgänglig på <http://www.abc.net.au/news/2009-12-19/future-not-for-sale-climate-deal-rejected/1185014>. Hämtad 2018-04-02.
- Agenda Magasin, 2016. *Kompromisskustneren*. Tillgänglig på <https://agendamagasin.no/intervjuer/aslak-brun/>. Hämtad 2018-04-22.
- de Águida Corneloup, Inés; Mol, Arthur P.J., 2013. *Small island developing states and international climate change negotiations: The power of moral "leadership"*. *International Environmental Agreements* 14: 281-297.
- Anthony, Kenny D., 2015. "A Historic Opportunity" – *Intervention by Hon. Dr. Kenny D. Anthony Prime Minister and Minister for Finance, Economic Affairs, Planning and Social Security to the Conference of the Parties, 21st Session (COP21) Of the United Nations Framework Convention on Climate Change, Paris, France, November 30, 2015*. Tillgänglig på http://unfccc.int/files/meetings/paris_nov_2015/application/pdf/cop21cmp11_1_eaders_event_saint_lucia.pdf. Hämtad 2018-04-12
- AOSIS, n.d.a. *About AOSIS*. Tillgänglig på: <http://aosis.org/about/>. Hämtad 2018-01-24.
- AOSIS, n.d.b. *Members*. Tillgänglig på: <http://aosis.org/about/members/>. Hämtad 2018-01-29.
- AOSIS, 2009. *Alliance of Small Island States (AOSIS) Declaration on Climate Change 2009*. Alliance of Small Island States
- AOSIS, 2013. *Small Island Invoke Walesa at climate talks*. Tillgänglig på <http://aosis.org/opening-statement-of-the-high-level-segment-cop-19-cmp-9-delivered-by-h-e-baron-waqa-president-of-nauru-on-behalf-of%E2%80%A8/>. Hämtad 2018-04-02.
- AOSIS, 2015a. *Alliance of Small Island States - 25 Years of Leadership at the United Nations*. Alliance of Small Island States.
- AOSIS, 2015b. *Small Islands propose "below 1.5°C" global goal for Paris Agreement*. Tillgänglig på <http://aosis.org/small-islands-propose-below-1-5%CB%9Ac-global-goal-for-paris-agreement/>. Hämtad 2018-03-30.
- AOSIS 2015c. *Obama: "I'm an island boy"*. Tillgänglig på <http://aosis.org/obama-im-an-island-boy/>. Hämtad 2018-04-23.
- AOSIS OPENING STATEMENT FOR 21st CONFERENCE OF PARTIES TO THE UNFCCC, Paris, 2015. Tillgänglig på http://www4.unfccc.int/sites/SubmissionPortal/Documents/167_159_130934390482405206-FINAL%20AOSIS%20COP%20Statement%20Paris%20.pdf. Hämtad 2018-04-09.

- Ashe, John W; Van Lierop, Robert; Cherian, Anilla, 1999. *The role of the Alliance of Small Island States (AOSIS) in the negotiation of the United Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)*. Natural Resources Forum 23:3: 209-220.
- Assisting Climate Leaders in Vulnerable Developing Countries A Civil Society initiative – May 2009. Tillgänglig på <https://www.ids.ac.uk/files/dmfile/AssistingClimateLeadersinVulnerableDevelopingCountries.pdf>. Hämtad 2018-04-12.
- Australian Bureau of Meteorology and CSIRO, 2014. *Climate Variability, Extremes and Change in the Western Tropical Pacific: New Science and Updated Country Reports. PacificAustralia Climate Change Science and Adaptation Planning Program Technical Report*. Melbourne: Australian Bureau of Meteorology and Commonwealth Scientific and Industrial Research Organization
- Barnett, Michael; Duvall, Raymond (eds.), 2005. *Power in Global Governance*. Cambridge: Cambridge University Press.
- BBC, 2009. *Maldives rises to climate change*. Tillgänglig på http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/7946072.stm. Hämtad 2018-04-21.
- Beach, Derek; Pedersen, Rasmus Brun, 2013. *Process-Tracing Methods: Foundations and Guidelines*. Ann Arbor: The University of Michigan Press.
- Betzhold, Carola, 2010. *'Borrowing' Power to Influence International Negotiations: AOSIS in the Climate Change Regime, 1990-1997*. Politics 30:3 131-148.
- Björkdahl, Annika, 2007. *Norm advocacy: a small states strategy to influence the EU*. Journal of European Public Policy 15:1: 135–154.
- de Brum, Tony A., 2014. *Hon. Mr. Tony A. deBrum Minister of Foreign Affairs Republic of the Marshall Islands High Level Segment of the 20th Conference of Parties to the United Nations Framework Convention on Climate Change Lima, Peru 9 December 2014*. Tillgänglig på http://unfccc.int/files/meetings/lima_dec_2014/statements/application/pdf/cop_20_hls_marshall_islands.pdf. Hämtad 2018-04-02.
- Carbon Brief, 2014. *Two degrees: The history of climate change's speed limit*. Tillgänglig på <https://www.carbonbrief.org/two-degrees-the-history-of-climate-changes-speed-limit>. Hämtad 2018-03-29.
- CBS News, 2009. *Climate Change Threatens Maldives*. Tillgänglig på <https://www.cbsnews.com/news/climate-change-threatens-maldives/>. Hämtad 2018-04-21.
- CIA, 2018. *The World Factbook*. Langley: CIA.
- Climatebrad, 2009. *Tuvalu at Copenhagen (FULL VERSION): 'The Fate Of My Country Rests In Your Hands'* [video]. Tillgänglig på <https://www.youtube.com/watch?v=YgMTgQIDiFA>. Hämtad 2018-04-02.
- Clark, Ivan, 2014. *International Society and China: The Power of Norms and the Norms of Power*. The Chinese Journal of International Politics 7:3: 315-340.
- Climate Analytics, 2009. *Countries calling to limit warming to 1.5°C or 2°C above preindustrial*. Tillgänglig på

- http://climateanalytics.org/files/countries_endorsing_1.5_or_2_degrees.pdf. Hämtad 2018-04-19.
- Climate Analytics, n.d.a. *PREVENT*. Tillgänglig på <http://climateanalytics.org/projects/prevent.html>. Hämtad 2018-03-30.
- Climate Analytics, n.d.b. *SURVIVE*. Tillgänglig på <http://climateanalytics.org/projects/survive.html>. Hämtad 2018-03-30.
- Climate Analytics, n.d.c. *Dr (h.c) Bill Hare – CEO and Managing Director / Senior Scientist*. Tillgänglig på <http://climateanalytics.org/about-us/team/bill-hare.html>. Hämtad 2018-04-12.
- Climate Pasifika, 2009. *"1.5 to stay alive" the only option for AOSIS*. Tillgänglig på http://climatepasifika.blogspot.se/2009/12/15-to-stay-alive-only-option-aosis_08.html. Hämtad 2018-03-30.
- Climate Policy Observer, n.d. *Alliance of Small Island States (AOSIS)*. Tillgänglig på: <http://climateobserver.org/country-profiles/alliance-of-small-island-states/>. Hämtad 2018-01-24.
- Council of the European Union, 2012. *Council conclusions on a renewed EU-Pacific Development Partnership*. Bryssel: Council of the European Union.
- Council of the European Union, 2015. *EU position for the UN climate change conference in Paris: Council conclusions*. Bryssel: Council of the European Union.
- Declaration of the Climate Vulnerable Forum (2009). Malé: Climate Vulnerable Forum.
- Deitelhoff, Nicole; Wallbott, Linda, 2012. *Beyond soft balancing: small states and coalitionbuilding in the ICC and climate negotiations*. Cambridge Review of International Affairs 25:3: 345-366.
- Democracy Now, 2009. *Daily Show, Thu, Dec 10, 2009* [video]. Tillgänglig på <https://www.democracynow.org/shows/2009/12/10?autostart=true>. Hämtad 2018-04-02.
- Dorsett, Kenred, 2013. *Hon. Kenred Dorsett M.P Minister of the Environment and Housing (The Bahamas) Addressed To The Joint High Level Segment Of The Conference Of The Parties (COP-19) and The Meeting Of The Parties To The Kyoto Protocol (CMP-9), Warsaw, Poland, November 21 2013*. Tillgänglig på http://unfccc.int/files/meetings/warsaw_nov_2013/statements/application/pdf/cop19_hls_bahamas.pdf. Hämtad 2018-04-02.
- EDGAR – Emission Database for Global Atmospheric Research, 2017. *CO2 time series 1990-2015 per region/country*. Tillgänglig på <http://edgar.jrc.ec.europa.eu/overview.php?v=CO2ts1990-2015&sort=des9>. Hämtad 2018-02-19.
- Elgström, Ole, 2017. *Norm Advocacy Networks: Nordic and Like-Minded Countries in EU Gender and Development Policy*. Cooperatin and Conflict 52:2: 224-240.
- EUClimateAction, 2015b. *High Ambition Coalition walking together to the plenary at COP21*. [video]. Tillgänglig på <https://www.youtube.com/watch?v=82WKVOgGsLg>. Hämtad 2018-04-23.

- European Commission, 1996. *Press release PRES-96-188*. Tillgänglig på http://europa.eu/rapid/press-release_PRES-96-188_en.htm?locale=en. Hämtad 2018-03-29.
- European Commission 2011. *Common statement by the European Union, Least Developed Countries and the Association Of Small Island States*. Tillgänglig på http://ec.europa.eu/archives/commission_2010-2014/hedegaard/headlines/news/2011-12-09_01_en.htm. Hämtad 2018-04-22.
- European Commission, 2015a. *Building political momentum towards a strong global climate deal*. Tillgänglig på https://ec.europa.eu/clima/news/articles/news_2015051501_en. Hämtad 2018-04-22.
- European Commission, 2015b. *Historic climate deal in Paris: speech by Commissioner Miguel Arias Cañete at the press conference on the results of COP21 climate conference in Paris*. Tillgänglig på http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-15-6320_en.htm. Hämtad 2018-04-21.
- European Commission, 2017. *European climate leadership is not (only) about leaders*. Tillgänglig på https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2014-2019/sefcovic/blog/european-climate-leadership-not-only-about-leaders_en. Hämtad 2018-02-19.
- Finnemore, Martha; Kathryn Sikkink, 1998. *International Norm Dynamics and Political Change*. International Organization, 52:4: 887-917.
- Gao, Yun; Gao, Xiang; Zhang, Xiaohua, 2017. *The 2°C Global Temperature Target and the Evolution of the Long-Term Goal of Addressing Climate Change – From the United Nations Framework Convention on Climate Change to the Paris Agreement*. Engineering 3:2: 272-278.
- Glennan, Stuart S, 1996. *Mechanisms and the Nature of Causation*. Erkenntnis, 44:1: 49-71.
- Government of Maldives, n.d. *Third National Environment Action Plan*. Malé: Government of Maldives.
- Haas, Peter M, 1992. *Epistemic Communities and International Policy Coordination*. International Organization 46:1: 1-35.
- IISD, 2008a. *Earth Negotiations Bulletin: A Reporting Service for Environment and Development Negotiations*. 12:394.
- IISD, 2008b. *Earth Negotiations Bulletin: A Reporting Service for Environment and Development Negotiations*. 12:395.
- IISD, 2009a. *Earth Negotiations Bulletin: A Reporting Service for Environment and Development Negotiations*. 12:451.
- IISD, 2009b. *Earth Negotiations Bulletin: A reporting Service for Environment and Development Negotiations*. 12:421.
- IISD, 2009c. *Earth Negotiations Bulletin: A reporting Service for Environment and Development Negotiations*. 12:449.
- IISD, 2010a. *Earth Negotiations Bulletin: A reporting Service for Environment and Development Negotiations*. 12:472.

- IISD, 2010b. *Earth Negotiations Bulletin: A reporting Service for Environment and Development Negotiations*. 12:471.
- IISD, 2010c. *Earth Negotiations Bulletin: A reporting Service for Environment and Development Negotiations*. 12:489.
- IISD, 2012. *Earth Negotiations Bulletin: A reporting Service for Environment and Development Negotiations*. 12:567.
- Jakobsen, Peter Viggo, 2008. *Small States, Big Influence: The Overlooked Nordic Influence on the Civilian ESDP*. JCMS: Journal of Common Market Studies 47: 81–102.
- Katzenstein, Peter J, 1996. *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*. New York, New York: Columba University Press.
- Keck, Margaret, E; Sikkink, Kathryn, 1998. *Activists Beyond Borders: Advocacy Networks in International Politics*. Ithaca: Cornell University Press.
- Loeak, Christopher J., 2015. *H.E. Christopher J. Loeak President of the Republic of the Marshall Islands Opening of the UN Framework Convention on Climate Change's 21st Conference of Parties Paris, France 30 November 2015*. Tillgänglig på http://unfccc.int/files/meetings/paris_nov_2015/application/pdf/cop21cmp11_1_eaders_event_marshall_islands.pdf. Hämtad 2018-04-12.
- McIntee, Michael, 2009. *Press conference: 350.org, Avaaz, and AOSIS*. Tillgänglig på <https://www.youtube.com/watch?v=91mvo2KnW2E>. Hämtad 2018-04-12
- National Oceanic and Atmospheric Administration, 2017. *Global and Regional Sea Level Rise Scenarios for the United States*. Silver Spring: U.S Department of Commerce.
- New York Times, 2009. *Wanted: A New Home For My Country*. Tillgänglig på <https://www.nytimes.com/2009/05/10/magazine/10MALDIVES-t.html>. Hämtad 2018-04-21.
- New York Times, 2015. *The Marshall Islands Are Disappearing*. Tillgänglig på <https://www.nytimes.com/interactive/2015/12/02/world/The-Marshall-Islands-Are-Disappearing.html>. Hämtad 2018-04-23.
- Office of the President Republic of Palau, 2015. *Statement of His Excellency Tommy Esang Remengesau, Jr. President, Republic of Palau High Level Segment 30 November 2015*. Tillgänglig på http://unfccc.int/files/meetings/paris_nov_2015/application/pdf/cop21cmp11_1_eaders_event_palau.pdf. Hämtad 2018-04-12.
- Potsdam Institute for Climate Impact Research (PIK), n.d. *SURVIVE2*. Tillgänglig på <https://www.pik-potsdam.de/research/climate-impacts-and-vulnerabilities/projects/externally-funded-project-details/212>. Hämtad 2018-03-30.
- Russia Today, 2015. *Nuclear (a)toll? Ft. Tony de Brum, the Foreign Minister of the Marshall Islands*. Tillgänglig på <https://www.rt.com/shows/worlds-apart-oksana-boyko/318982-nuclear-toll-disarmament-policy/>. Hämtad 2018-04-23.
- SSCSLR, 1989. *Malé Declaration on Global Warming and Sea Level Rise*. Malé: Small State Conference on Sea Level Rise.

- Statement by the Head of Delegation of the Republic of Mauritius at the High Level Segment of the UNFCCC COP19/CMP9 Warsaw, Poland, 21 November 2013. Tillgänglig på http://unfccc.int/files/meetings/warsaw_nov_2013/statements/application/pdf/cop19_hls_mauritius.pdf. Hämtad 2018-04-02.
- Statement delivered by Grenada on behalf of the the Alliance of Small Island States (AOSIS), High-level Segment of the COP and CMP, Durban, South Africa, 6 December 2011. Tillgänglig på http://unfccc.int/files/meetings/durban_nov_2011/statements/application/pdf/111206_cop17_hls_grenada_behalf_alliance_small_island_states.pdf. Hämtad 2018-04-02.
- Statement delivered by Nauru on behalf of The Alliance of Small Island States (AOSIS), Opening of the High Level Segment COP-18 / CMP- 8, Doha, Qatar – 4 December 2012. Tillgänglig på http://unfccc.int/resource/docs/cop18_cmp8_hl_statements/Statement%20by%20Nauru%20%28Rev.%29.pdf. Hämtad 2018-04-02.
- Ställ Om, 2009. *Köpenhamns-mötet: Sekunder från totalt sammanbrott*. Tillgänglig på <https://archive.is/20091224030033/http://stallom.se/2009/12/21/kopenhamns-motet-sekunder-fran-totalt-sammanbrott/>. Hämtad 2018-02-02.
- The Guardian, 2009. *Why we are opting out of this pact with the devil*. Tillgänglig på <https://www.theguardian.com/environment/2009/mar/15/carbon-emissions-climate-change>. Hämtad 2018-04-21.
- The Sidney Morning Herald, 2009. *Talks Fracture over cuts to save Tuvalu*. Tillgänglig på <https://www.smh.com.au/environment/climate-change/talks-fracture-over-cuts-to-save-tuvalu-20091210-kmc2.html>. Hämtad 2018-04-02.
- Thomas, Tillman J., 2010. *Statement On Behalf of the Alliance of Small Island States by Honourable Tillman J. Thomas Prime Minister of Grenada and Chairman of AOSIS at the Opening UNFCCC, COP 16, Cancun, Mexico, Tuesday 7, 2010*. Tillgänglig på http://unfccc.int/files/meetings/cop_16/statements/application/pdf/101207_cop16_hls_grenada.pdf. Hämtad 2018-04-02.
- Tong, Beretienti Anote, 2015. *On the Occasion of the Leaders Event of COP21, Paris, 30th November 2015*. Tillgänglig på http://unfccc.int/files/meetings/paris_nov_2015/application/pdf/cop21cmp11_leaders_event_kiribati.pdf. Hämtad 2018-04-12.
- Tuvalu, 2015. *Keynote Statement Delivered by The Prime Minister of Tuvalu, the Honourable Enele S. Sopoaga At the Leaders Events for Heads of State and Government at the Opening of the COP21, 30th November 2015*. Tillgänglig på http://unfccc.int/files/meetings/paris_nov_2015/application/pdf/cop21cmp11_leaders_event_tuvalu.pdf. Hämtad 2018-04-12.
- UNDP, 2015. *Capacity Building for SIDS Climate Change Negotiators Guidance Manual*. New York, New York: UNDP

- UNFCCC, 2008. *Ideas and proposals on the elements contained in paragraph 1 of the Bali Action Plan – Submissions from Parties*, FCCC/AWGLCA/2008/Misc.5/Add.2 (Part I). Bonn: UNFCCC.
- UNFCCC, 2009a. *Ideas and proposals on the elements contained in paragraph 1 of the Bali Action Plan – Submissions from Parties Part II*, FCCC/AWGLCA/2009/MISC.4 (Part II). Bonn: UNFCCC.
- UNFCCC, 2009b. *Ideas and proposals on the elements contained in paragraph 1 of the Bali Action Plan - Submissions from Parties Part I*, FCCC/AWGLCA/2009/MISC.4 (Part I). Bonn: UNFCCC.
- UNFCCC, 2009c. *Ideas and proposals on the elements contained in paragraph 1 of the Bali Action Plan - Submissions from Parties*, FCCC/AWGLCA/2009/MISC.4/Add.1. Bonn: UNFCCC.
- UNFCCC, 2009d. *Ideas and proposals on the elements contained in paragraph 1 of the Bali Action Plan - Submissions from Parties*. FCCC/AWGLCA/2009/MISC.8. Bonn: UNFCCC.
- UNFCCC, 2009e. *Negotiating text* FCCC/AWGLCA/2009/8. Bonn: UNFCCC.
- UNFCCC, 2009f. *Draft protocol to the Convention prepared by the Government of Costa Rica to be adopted at the fifteenth session of the Conference of the Parties*. FCCC/CP/2009/6. Bonn: UNFCCC.
- UNFCCC, 2009g. *Copenhagen Accord*. Bonn: UNFCCC.
- UNFCCC, 2010. *Additional views on which the Chair may draw in preparing text to facilitate negotiations among Parties*. FCCC/AWGLCA/2010/MISC.2. Bonn: UNFCCC.
- UNFCCC, 2011. *Report of the Conference of the Parties on its sixteenth session, held in Cancun from 29 November to 10 December 2010*. FCCC/CP/2010/7/Add.1. Bonn: UNFCCC.
- UNFCCC, 2012. *Report of the Conference of the Parties on its seventeenth session, held in Durban from 28 November to 11 December 2011, Addendum, Part Two: Action taken by the Conference of the Parties at its seventeenth session*. FCCC/CP/2011/9/Add.1. Bonn: UNFCCC.
- UNFCCC, 2014a. *Nauru speaking on behalf of the Alliance of Small Island States* [video]. Tillgänglig på <https://unfccc6.meta-fusion.com/cop20/events/2014-12-09-10-00-conference-of-the-parties-cop-4th-meeting-conference-of-the-parties-serving-as-the-meeting-of-the-parties-to-the-kyoto-protocol-cmp-4th-meeting/nauru-speaking-on-behalf-of-the-alliance-of-small-island-states>. Hämtad 2018-04-02.
- UNFCCC, 2014b. *TUVALU* [video]. Tillgänglig på <https://unfccc6.meta-fusion.com/cop20/events/2014-12-09-10-00-conference-of-the-parties-cop-4th-meeting-conference-of-the-parties-serving-as-the-meeting-of-the-parties-to-the-kyoto-protocol-cmp-4th-meeting/tuvalu>. Hämtad 2018-04-02.
- UNFCCC, 2015a. *Adoption of the Paris Agreement*. Bonn: UNFCCC.
- UNFCCC, 2015b. *Report on the structured expert dialogue on the 2013–2015 review*. FCCC/SB/2015/INF.1. Bonn: UNFCCC.
- UNFCCC, 2015c. *Conference of the Parties (COP), 8th meeting, Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Kyoto Protocol (CMP)*,

- 6th meeting, Italy.* [video]. Tillgänglig på <https://unfccc6.meta-fusion.com/cop21/events/2015-12-08-10-00-conference-of-the-parties-cop-8th-meeting-conference-of-the-parties-serving-as-the-meeting-of-the-parties-to-the-kyoto-protocol-cmp-6th-meeting/italy-1>. Hämtad 2018-04-23.
- UNFCCC, 2015d. *Foreign Minister Tony de Brum (Marshall Islands) & Environment Minister Dr. James Fletcher (St Lucia).* [video]. Tillgänglig på <https://unfccc6.meta-fusion.com/cop21/events/2015-12-05-10-30-foreign-minister-tony-de-brum-marshall-islands-environment-minister-dr-james-fletcher-st-lucia>. Hämtad 2018-04-23.
- UNFCCC, 2015e. *United States of America.* [video] Tillgänglig på <https://unfccc6.meta-fusion.com/cop21/events/2015-12-07-16-35-united-states-of-america>. Hämtad 2018-04-23.
- UNFCCC, 2015f. *U.S. Secretary of State John F. Kerry: Remarks on COP21 and Action Beyond Paris.* [video]. Tillgänglig på <https://unfccc6.meta-fusion.com/cop21/events/2015-12-09-14-00-john-f-kerry>. Hämtad 2018-04-24.
- UNFCCC, 2015g. *Coalition of High Ambition.* [video]. Tillgänglig på <https://unfccc6.meta-fusion.com/cop21/events/2015-12-09-18-30-coalition-of-high-ambition>. Hämtad 2018-04-24.
- UNFCCC, 2015h. *Brazil.* [video]. Tillgänglig på <https://unfccc6.meta-fusion.com/cop21/events/2015-12-10-18-00-brazil>. Hämtad 2018-04-24.
- UNFCCC, 2015i. *Report by H.E. Ms. Tine Sundtoft, Minister, Ministry of Climate and Environment, Norway, and H.E. Mr. James Fletcher, Minister of Sustainable Development, Energy, Science and Technology, St Lucia To the first meeting of the Comité de Paris held on 7 December 2015 On their informal consultations undertaken on Ambition, including long-term goals and periodic review.* Tillgänglig på <https://unfccc.int/files/adaptation/application/pdf/ambition.pdf>. Hämtad 2018-04-29.
- UNFCCC, 2015j. *Report by H.E. Ms. Tine Sundtoft, Minister, Ministry of Climate and Environment, Norway, and H.E. Mr. James Fletcher, Minister of Sustainable Development, Energy, Science and Technology, St Lucia To the first meeting of the Comité de Paris held on 8 December 2015 On their informal consultations undertaken on Ambition, including long-term goals and periodic review.* Tillgänglig på https://unfccc.int/files/meetings/paris_nov_2015/application/pdf/report_on_minister-led_consultations_on_ambition_including_long-term_goals_and_periodic_review.pdf. Hämtad 2018-04-29.
- UNFCCC, 2015k. *DRAFT TEXT on COP 21 agenda item 4 (b) Durban Platform for Enhanced Action (decision 1/CP.17) Adoption of a protocol, another legal instrument, or an agreed outcome with legal force under the Convention applicable to all Parties Version 1 of 9 December 2015 at 15:00.* Tillgänglig på <https://unfccc.int/sites/default/files/resource/docs/2015/cop21/eng/da01.pdf>. Hämtad 2018-04-29.

- UNFCCC, 2015I. *DRAFT TEXT on COP 21 agenda item 4 (b) Durban Platform for Enhanced Action (decision 1/CP.17) Adoption of a protocol, another legal instrument, or an agreed outcome with legal force under the Convention applicable to all Parties Version 2 of 10 December 2015 at 21:00*. Tillgänglig på <https://unfccc.int/sites/default/files/resource/docs/2015/cop21/eng/da02.pdf>. Hämtad 2018-05-07.
- UNFCCC, n.d.a. *Party Groupings*. Tillgänglig på: <https://unfccc.int/process-and-meetings/parties-non-party-stakeholders/parties/party-groupings>. Hämtad 2018-05-16.
- UNFCCC, n.d.b. *Conference Essentials*. Tillgänglig på http://unfccc.int/essential_background/bare_essentials/items/6145.php. Hämtad 2018-04-09.
- UNFCCC, n.d.c. *LDC Country Information*. Tillgänglig på <https://unfccc.int/topics/resilience/workstreams/national-adaptation-programmes-of-action/ldc-country-information>. Hämtad 2018-04-13.
- United Nations, 1992. *United Nations Framework Convention on Climate Change*. New York, New York: United Nations
- United Nations, 1994. *Report of the Global Conference on the Sustainable Development of Small Island Developing States – Bridgetown, Barbados, 26 April – 6 May 1994*. New York, New York: United Nations.
- United Nations, 2005. *Mauritius Declaration*. New York, New York: United Nations.
- United Nations, 2012. *Resolution adopted by the General Assembly on 27 July 2012*. New York, New York: United Nations.
- United Nations, 2014. *Resolution adopted by the General Assembly on 14 November 2014*. New York, New York: United Nations
- United Nations, n.d. *LDCs At A Glance*. Tillgänglig på <https://www.un.org/development/desa/dpad/least-developed-country-category/ldcs-at-a-glance.html>. Hämtad 2018-04-19.
- United Nations Security Council, 2011. *Statement by the President of the Security Council S/PRST/2011/15*. New York, New York: United Nations
- Washington Post, 2015. *How Tiny Islands drove huge ambition at the Paris climate talks*. Tillgänglig på: https://www.washingtonpost.com/news/energyenvironment/wp/2015/12/11/how-tiny-islands-drove-huge-ambition-at-the-paris-climate-talks/?hpid=hp_hp-top-tablemain_parisdegrees730pm%3Ahomepage%2Fstory. Hämtad 2018-01-22.
- Washington Times, 2015. *At climate summit, Obama says he's an 'island boy'*. Tillgänglig på <https://www.washingtontimes.com/news/2015/dec/1/cop-21-climate-summit-obama-says-hes-island-boy/>. Hämtad 2018-04-23.
- Waq, Baron, 2015. *Remarks delivered by His Excellency the Honorable Baron Waqa M.P., President of the Republic of Nauru COP21/CMP 11 – Leaders Event Monday 30th November 2015 Paris, France*. Tillgänglig på

http://unfccc.int/files/meetings/paris_nov_2015/application/pdf/cop21cmp11_leaders_event_nauru.pdf. Hämtad 2018-04-12.

World Watch Institute, n.d. *Interview with Tuvalu Climate Negotiator Ian Fry*. Tillgänglig på <http://www.worldwatch.org/node/6360>. Hämtad 2018-03-30.